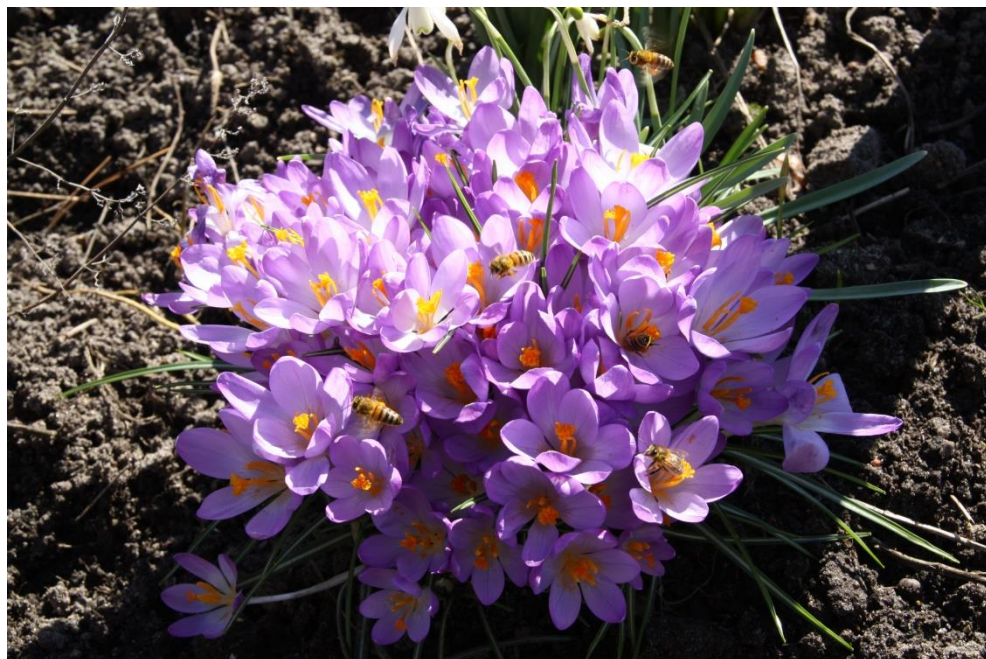
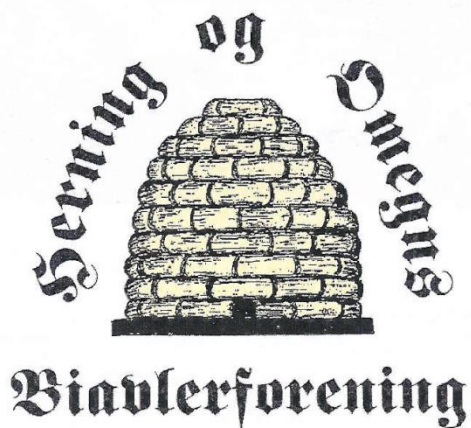

Jubilæumsskrift i anledning af Herning og omegns biablerforenings 150 års jubilæum

Jubilæumsskrift i anledning af
Herning og Omegns 150 års jubilæum.

© Henning Hedegaard

Hæftet er sat med 12 punkt Times New Roman

Trykt hos Aulum Bogtryk og Offset

ISBN XX-XXXXXX-X-X

Foto omslag: Henning Hedegaard

Tak til følgende som har støttet udgivelsen af jubilæumshæftet.

Sparbank Nord, Herning

Forfatternes forord

Herning og Omegns Biavlerforening vil med dette hæfte i anledningen af 150 års jubilæet fortælle lidt om biavlen i området op gennem årene fra starten i 1870 og frem til nu i ord og billeder.

Vi har været i arkiver og gennemgået gamle protokoller, samt været i Otto Christensens (1922 – 2013) store samling af udklip og billeder.

Herning og Omegns Biavlerforening har fulgt med tiden. Foreningen har gjort meget for at fremme biavlen i området blandt andet ved at arrangere kurser for nybegyndere og ligeledes ved at holde klubaftener med foredrag om biavl. Samt aftener hvor både nye og gamle biavlere kan drøfte biavlen i sin helhed.

Må Herning og Omegns Biavlerforening fortsat vise sig i stand til ”at virke for biavlens fremme”.

Vi håber hæftet vil vise lidt om biavlen gennem tiderne fra 1866 og fremefter.

God fornøjelse med læsningen.

Venlig hilsen fra udvalget.

Svend Ebbensgaard, Egon Green, Svend Eriksen og Henning Hedegaard

Formand for Danmarks Biavlerforening skriver:

Det er en stor glæde, at notere at det ikke kun er Danmarks Biavlerforening, der har kunnet holde sig ung og tidssvarende i over 150 år, men at det også er sket for en af de mest aktive lokalforeninger i Danmark.

I de mere end 25 år jeg har deltaget i Danmarks Biavlerforenings arrangementer, har Herning og Omegns Biavlerforening også været repræsenteret ved de fleste generalforsamlinger, formandsmøder og andre aktiviteter - og foreningen har ikke bare været til stede, men har altid været en aktiv og positiv medspiller – og modspiller, når det har været påkrævet.

En af de ting, der bliver set på med misundelse fra andre foreninger er jeres samarbejde med de andre lokalforeninger i Vestjylland, som det kan ses på honingbien.dk. Det er et imponerende aktivitetsniveau, I har og det er ikke uden grund, at foreningen i mange år har været en af Danmarks største.

Jeg har haft den store glæde at besøge jeres forening to gange som repræsentant for DBF. Jeg er begge gange blevet mødt af stor gæstfrihed, nærvær, engagement, deltagelse og ikke mindst en solid jysk humor – og jeg glæder mig til at deltage i jeres jubilæumsfest, når situationen igen gør det muligt at mødes. (*Corona-situationen i 2020*).

På vegne af Danmarks Biavlerforening vil jeg slutte med at ønske foreningen og medlemmerne et stort tillykke med jubilæet, og jeg er sikker på at vi vil høre meget mere godt til og fra jer fremover.

Arne T. Henriksen
Formand
Danmarks Biavlerforening

Formandens hilsen

150 år er lang tid - og dog. I forhold til biernes tilstedeværelse på jorden i millioner af år må det erkendes, at foreningens virke indtil videre kun er en lille parentes. Men hvilken parentes! Foreningen har gennem alle 150 år haft som formål "at virke for biavlens fremme og er i 2020 en lokalforening i fremgang og med stor aktivitet på mange områder. 137 medlemmer i 2019.

Herning og Omegns Biavlerforening gør et stort arbejde for biavlerne i lokalområde, bl.a. ved at arrangere begynderkurser, dronningeavlere kurser, foredrag, bigårdsbesøg og mange andre aktiviteter for at tiltrække både unge og gamle, nye og erfarne biavlere. Samarbejde og hjælpsomhed er nøglebegreber i lokalforeningsarbejdet. For de fleste medlemmer er biavl en dejlig interesse, som udfoldes sammen med andre biavlere i og udenfor lokalforeningens rammer. Lokalforeningens store arbejde har gennem de senere år bevirket at medlemstallet er støt stigende, en fremgang som også forpligter til en fortsat ihærdig indsats.

Herning og Omegns Biavlerforening blev grundlagt af postmester Theill den 29. oktober i 1870.

Biavlens var noget ganske andet end i dag, men formålet var jo "at virke for biavlens fremme". Én af Herning og Omegns Biavlerforenings mange ildsjæle var Otto Christensen, der var formand i perioden 1976 til 2001. Han fik foreningen til at køre igen, idet det så meget dystert ud, da mange ønskede at nedlægge den, men det lykkedes at redde foreningen.

Må Herning og Omegns Biavlerforening fortsat vise sig i stand til "at virke for biavlens fremme"

Tillykke med 150 års jubilæum.

Svend Ebbensgaard

Formand for Herning og Omegns Biavlerforening

Biavlerforeningens start.

Den 29. oktober 1870 stiftedes Herning og Omegns Biavlerforening af daværende postmester Theill, Herning.

Han indkaldte ved en bekjentgørelse:

Biavlerforeningen af 5 juli 1866 (nu Danmarks Biavlerforening) afholder Løverdag 29. oktober formiddag kl. 9 et møde på Gjæstgivergaarden, Herning, hvortil alle, der have interesse for denne vigtige Industrigren herved indbydes. Forskellige Bistader og Redskaber til Biavl forevises ved Mødet og Foredrag holdes.

Herning, den 21. oktober 1870.

Theill

Selv om vi i dag må beklage, at de gamle bøger og protokoller ikke eksisterer mere, så ved vi dog, at der den 29. oktober 1870 blev stiftet en forening med 25 medlemmer.

Postmester Theill.

Den første formand var Ridder af Dannebrog og Sct. Olafordenen kaptajn, postmester Theill.

Han kom til Herning som postmester og trafikleder d. 6. oktober 1862. Han var løjtnant i hæren, og blev indkaldt til tjeneste under krigen i 1864, hvor han blev forfremmet til kaptajn og det er rimeligvis gennem militæret, han erhvervede sin interesse for biavl, idet datidens betydeligste mænd indenfor biavl var løjtnant Thorsen og oversergent A. C. Andersen, Nyborg. Sidstnævnte startede Danmarks Biavlerforening 5. juli 1866.

A. C. Andersen mente, at biavl kunne få stor betydning for småkårsfolk, når de lærte at passe bierne ordentligt, og det er højst sandsynligt ham, der har fået Theill til at starte foreningen i Herning.

Theill var tillige Herning Stations første forstander fra banens åbning 28. august 1877 og indtil 1890, hvorefter han fortsatte som postmester til 31. december 1912, Han var tillige kgl. vejer og måler og klasselotterikollektør. Som biavler ved vi kun lidt om ham, men det må være kubebiavl han mest har dyrket.

Da han var en foregangsmand, har han nok været med i de første forsøg på den bevægelige tavlebygning, der netop på den tid var ved at komme frem.

Om Theill ved vi, at han var en stor naturelsker, hvilket også hører sammen med at være biavler. I Theills have og drivhuse fandtes et stort udvalg af mærkelige planter og blomster.

Herning og Omegns Biavlerforenings næste formand var væver Chr. Nielsen. Han blev antagelig formand i 1898, da han flyttede fra Hollingholt til Herning. Samme Chr. Nielsen havde tidligere oprettet en

Deltagere i biavlskursus i træhandler Kjær Nielsens have – august 1909.

lokalforening for biavlere i Tjørring. Om denne straks var under Herning biavlerforening vides ikke. Chr. Nielsen døde 1919 og Herning Folkeblad skrev:

Det, vi i taknemmelighed vil mindes disse mænd for, er, at de tidlig kunne se nødvendigheden af, at biavlerne sluttede sig sammen i en forening.

I 1919 blev P. Kjær Nielsen formand og fortsatte indtil 1929, hvorefter han i nogle år fortsatte som foreningens kasserer.

Gruppebillede – biavlerkursus i 1917.

I 1928 skænkede Dalgas et legat til foreningen. Dette var en stor støtte og til megen opmuntring, så navnet Dalgas vil også i vor forening huskes med taknemmelighed.

Fra 1929 var portør Eriksen formand, indtil han i 1931 blev forflyttet til Ølgod.

Ved generalforsamlingen i 1930 vedtog man, at formændene i de to aflæggerkredse i Ikast-Bording og Simmelkjær skal være selvskrevne medlemmer af bestyrelsen, så det år er disse to foreninger sluttet sammen med Herning og Omegns Biavlerforening.

I 1931 blev overportør M. Søndergaard valgt til formand. Allerede i 1928 var han blevet foreningens revisor. Posten som formand beholdt han indtil 1965.

I 1939 opfordrede kolonihaveforeningen biavlerforeningen til at deltage i en udstilling, som skulle holdes i 1940. Man aftalte at biavlerforeningen skulle deltage i et evt. underskud med $\frac{1}{4}$ del, dog højst 52 kr. Udstillingen blev dog ikke til noget på grund af den spændte krigssituation.

I Søndergaards formandstid skete der en rivende udvikling af foreningens medlemstal.

Medens medlemstallet fra starten til 1917 var temmelig konstant på omkring 30, steg det til et gennemsnit på ca. 80, men 1938 kom der en stærk stigning så antallet steg fra 215 i 1938 til det i foreningens 75 års jubilæum i 1945 var ca. 500.

Dette store medlemstal, som gjorde foreningen til en af de største i landet, holdt sig nogenlunde konstant til 1951, hvorefter det faldt med ca. 15 pct. hvert år, indtil der i 1959 var 150 medlemmer. Dette år efterlyste M. Søndergaard på foreningens generalforsamling nye unge biavlere.

Disse udeblev imidlertid og efterhånden, som den gamle garde døde, sank medlemstallet, så det fra 1971 er på ca. 66 medlemmer.

Fra 1960 og til 1965 var M. Søndergaard også formand for Ringkøbing Amts biavlerforeninger. 1964 var Herning værtsby for DBF's (Danmarks Biavlerforening) generalforsamling. Der var ca. 150 deltagere fra hele landet. Dette helt igennem vellykkede arrangement tjente M. Søndergaard til stor ære.

I 1965 blev overlærer A. Jensen der i 1951 var blevet kasserer valgt til både lokalformand og samme år til amtsformand.

Samme år skænkede Otto Pedersen, Fæsteholt hele sin bigård (ca. 25 bistader m.v.) til foreningen. I 1966 blev Otto Pedersen æresmedlem og 1967 blev M. Søndergaard æresmedlem. Ikke alene af Herning og Omegns Biavlerforening, men også af Ringkøbings Amts Biavlerforening.

I 1970 14 dage før foreningens 100 års jubilæum døde Martin Søndergaard (1892 – 1970), der gennem 34 år var foreningens ledende skikkelse. Han er

vel den, der har haft den største indflydelse på foreningens udvikling. ”Et ære være hans minde.”

Bi-gården blev passet af Magnussen, Fasterholt, men de sidste tre år har Otto Christensen passet bi-gården.

Af andre. Der har virket i foreningen kan nævnes, skovfoged Johs. Buur, lærer Hansen, Hauge, Th. Poulsen, Laurits Høj, men flere burde nævnes, men lad mig nøjes med disse.

Overlærer A. Jensen

Før vor tid.

Af de næringsveje menneskene har skaffet sig til livets ophold, indtager biavl en meget ejendommelig plads, idet disse små husdyr i almindelighed søger den meste næring uden for biavlerens egne enemærker. Det må dog ikke sluttes, at biavleren opnår sit udbytte på andres bekostning.

Når honningbien besøger blomsterne fremmer det planternes udvikling. Det mangedobler den næring som bierne bortfører.

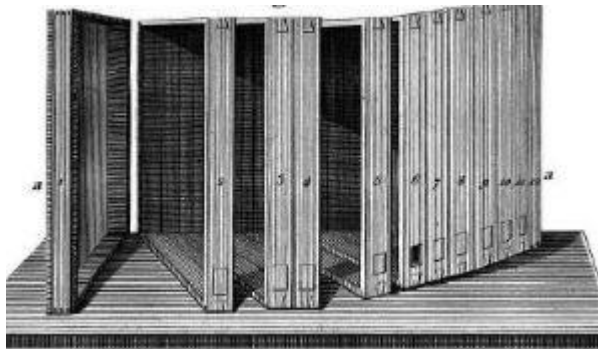
Det produkt - voks og honning - som bierne frembringer har været betragtet som værdifulde produkter. Vokset blev brugt lys, medens honningen var et vigtigt næringsmiddel i oldtiden.

De store u-dyrkede landstrækninger og skove gav rigelig næring til bierne, hvorfor biavl blev drevet i alle jordens befolkede egne. Biavl har forandret sig i takt med kulturen og befolkningstætheden. Skove er ryddede, lande opdyrkede. Honningen som nydelsesmiddel er blevet erstattet af sukker. Voksløsen er afløst af andre ting.

Alle disse forhold måtte ventes at bringe biavl i tilbagegang. Dette er uden tvivl også sket, i hvert tilfælde, når den betragtes i forhold til befolkningstilvæksten. Særligt i de sidste to århundreder har tilbagegangen været meget følelig, lige indtil biavl i midten af sidste århundrede pludselig skiftede karakter ved opfindelsen af ”Stader med bevægelige tavler”.

Hvem opfandt bevægelige tavler.

Det var to mænd, henholdsvis pastor Pastor Dr. Johann Dzierzon, født i Lowkowitz, (1811 – 1906) i det Øvre Schlecien, og pastor Lorentzo Langsthor, født (1810 – 1895) i Philadelphia. Disse to mænd kendte ikke noget til hinandens forsøg med indrettelse af bistader på grundlag af schweitzeren Francois Hubers (1750 – 1831) ”Bladstade”, som kun havde været benyttet til formålet.

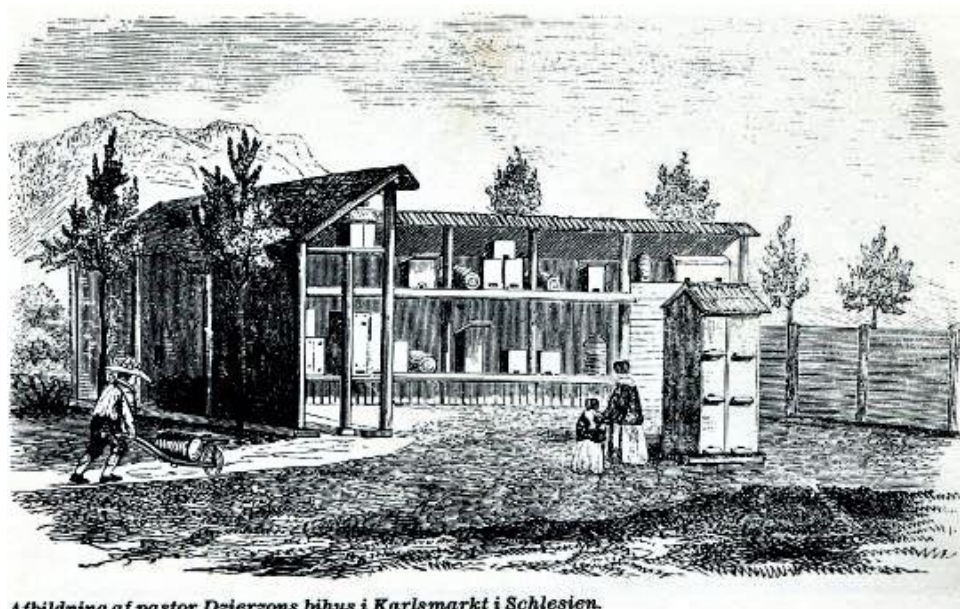
Francois Hubers ”Bladsted”

Johann Dzierzon eksperimenterede med forskellige bistader. Han udtænkte den første praktiske bevægelige kam-bikube.

I 1835 opdagede Dzierzon, at droner fremstilles af ubefrugtede æg. Dzierzones papir, udgivet i 1845, foreslog, at mens dronningebier og kvindelige arbejdsbier var produkter af befrugtning, droner ikke var, og at kostvaner af umodne bier bidrog til deres efterfølgende roller.

Dzierzon er nok bedst kendt for sin opdagelse af partenogenese (jomfrufødsel) blandt bier.

Hans resultater resulterede i en revolution i bikrydsning og kan have påvirket Gregor Mendels banebrydende genetiske forskning. Teorien forblev kontroversiel indtil 1906, året for Dzierzons død, da den endelig blev accepteret af forskere på en konference i Marburg. I 1853 erhvervede han en koloni af italienske bier til brug som genetiske markører i sin forskning og sendte deres afkom "til alle landene i Europa og endda til Amerika." I 1854 opdagede han mekanismen for udskillelse af kongelig gelé og dens rolle i udviklingen af dronningebier.

Afbildning af pastor Dzierzons bihus i Karlemarkt i Schlesien.

Bekæmpelse af myrer i bi-gården

I 1945 var jeg beskæftiget som murerarbejdsmand hos min genbo; det var i den tid, bierne sværmede, så jeg måtte af og til hjem for at tage en bisværm; jeg havde et stade, der var befængt med myrer; en dag til fyraften siger jeg: „I aften skal jeg hjem og dræbe myrer”. Da er der en murer, som giver mig dette råd: „Strø lidt cement på myrerne, så skal de nok forsvinde”. Dette middel brugte mureren for at holde myrer og bladlus af sine rosenbuske. Jeg strøede da lidt cement over myrerne og et fint lag på dækbrædderne over pakrummene: Myrerne forsvandt som spurve, når en høj slår ned imellem dem

I 1947 måtte jeg gøre forårsrengøring hos en biavler, der på grund af sygdom ikke selv kunne gøre det. I et af staderne var der et dejligt myrebo med æg og larver. Et fint lag cementstøv blev drysset over boet. Dagen efter var der ikke een myre.

I 1948 flyttede jeg 24 bistader ud til kær og mose. Otte dage efter var halvdelen af staderne befængt med myrer. Et fint lag cementstøv blev strøet på dæk-brædderne over pakrummene, og der blev aldrig en myre tilbage; selv den store brune skovmyre forsvandt. Bierne tager ingen skade, selv om

de skulle få et lille stænk med. En myre er lidt klæbrig, så den kan ikke befri sig for cementen igen. Jeg garanterer 100 pct. effektivitet.

Chr. Danielsen, Solbjerg, Østjyll. Artikel i DBF 5/1952

Bi-pest

Bi-pest har i foreningens historie været et stort problem, som blev bekæmpet på alle måder.

I protokollen er der allerede i 1915 antaget to mænd til at undersøge, om der står tomme bistader i foreningens område, hvorfra der kunne spredes pest. I 1917 blev der ydet 25 kr. til bekæmpelse af pesten, det vil svare til 929 Kr. i 2019 kroner. Det var nok i 1934, det begyndte at gå rigtig galt, og da bevilgede foreningen 150 kr. til bekæmpelse af bi-pest, det er det, der svarer til 5.663 kr. i 2019 kroner.

Efter den tid blev der i stedet for udnævnt tre tillidsmænd, der skulle efterse medlemmernes bier. Medlemmerne skulle betale 25 øre per stade og ikke medlemmer 25 øre (9,44 kr. i 2019) og halvdelen af behandlingen og efterbehandling. Senere bevilgede foreningen 30 kr. til de medlemmer, der ønskede at komme på bi-pestskole (i 2019 1.133 kr.).

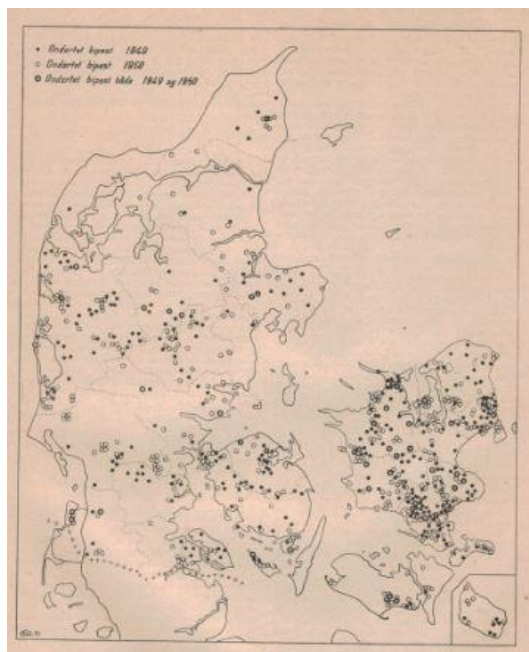
I 1945 havde pesten bredt sig i uhyggelig grad. Der blev afsat 150 kr. (3.246 kr. i 2019) til bekæmpelsen, men det blev overskredet med ikke mindre end 524 kr. (11.339 kr. i 2019).

Sådan fortsatte det, i 1954 fortæller protokollen, at der i foreningens område havde været 77 tilfælde af ondartet bi-pest, 12 åben pest og 26 såkaldt stinkende pest.

I 1956 havde bierne overvintret dårlig og 40 pct. af landets bier var døde. Udbyttet blev sat til 65 kg. pr stade og honningen kostede otte kr. pr kg. I alt blev der undersøgt 95 bi gårde med 511 bistader for pest.

I 1959 kom der en ny bi-pestlov, blandt andet om, at der skulle stå navn og adresse på ude-bigårde.

(Priserne om støtten er omregnet og hentet fra Danmarks Statistiks forbrugerindeks).

1962 var et elendigt år for biavlere på egnen på grund af vejret. Bjerne måtte fodres, og da de ikke kom ud, var det et stort problem med sværmning.

I 1976 blev der undersøgt 178 bi-familier i 27 bi-gårde og fundet fire tilfælde af ondartet bi-pest

I 1982 var bi sygdomme gået voldsomt frem. Især ondartet pest og man skulle være opmærksom på sygdommen og ikke flytte bjerne uden at de var blevet synet.

Oversigt over bi-pest 1949 – 1950

I 1983 havde pesten spredt sig uhyggeligt. Medlemmerne opfordredes til at være meget opmærksom på sygdomstegn i yngellejet og med det samme tilkalde tilsynsmænd eller inspektør. Og sørge for at skifte gamle tavler.

Midler mod sværmning i 1952

I artiklen for juni måneds arbejde i bi-gården anbefaler læge Thomsen, Børkop, i sit i øvrigt udmærkede indlæg bl.a. to midler mod sværmning: 1) at danne en aflæggerfamilie af yngeltavlerne i et sværmodent stade og fjerne alle dronningeceller på nær een, 2) at beholde den gamle, sværmeivrige dronning med trækbier, magasin samt seks kunstavler og een yngeltavle.

De biavlere, som har erfaret værdien af sværmetræge bifamiliers ydelse i forhold til de sværmeivrige, vil sikkert tage afstand fra disse anvisningers almindelige brug i danske bi-gårde.

Det er rigtigt, at sværmningen udsættes ved den ovennævnte aktion, men det endelige resultat kan desværre ikke blive andet, end at biavleren kun får sværmegale bier, der bringer ham skuffelser, øget arbejde og ofte store tab. Måske hans kæreste ønske netop var at arbejde med sværmetræge bier, men dette ønske får han aldrig opfyldt ad denne vej. -

Lad så hellere begynderen løbe sig svedt nogle gange efter bortflyvende sværme og tage de øvrige tab, som følger med sværmning! Deraf lærer han nok efterhånden betydningen af at udvælge dronninger blandt sværmetræge og yderige i stedet for blandt sværmegale bi-familier.

Kan han ikke lære dette alene ved egen hjælp, har hver egn som regel enkelte dygtige biavlere, der kan klare vanskelighederne for ham ved at lære ham dronning avl til eget brug. Ellers kan han få dette lært grundigt på en biavlsskole eller på et specielt kursus i dronning avl. Det giver gode renter i det hjemlige biavlsarbejde. Derfor ser det underligt ud, at der gennem de nævnte anvisninger gives både begyndere og andre biavlere en klods om benet i deres fremtidige arbejde med bierne.

For en del år tilbage var det god latin at anbefale brugen af dronning celler fra sværmeivrige bier til formering, men det er for den rationelle, biavl nu en forældet og tabsgivende arbejdsmåde, som kun kan kaldes en dårlig nødhjælp, da den ikke formår at frembringe en eneste sværmetræg bi familie. Derfor bør denne formeringsmåde ikke som i ældre teoribøger vedvarende have blå stempel.

Nu må biavleren i følge de omtalte anvisninger for sværmhindring først fylde sin bi-gård med bier med sikre sværmeivrige anlæg. Når han derefter ikke kan eller vil have flere bi-familier, kommer han snart under sværmingens svøbe.

Hans store ønske om derefter at arbejde udelukkende med sværmetræge bi-familier er han nu afskåret fra at realisere uden gennem et årelangt, energisk og målbevidst arbejde. Begynderen burde derfor undgå denne store tidspildende og tabsgivende omvej og allerede ved starten tage fat under kyndig vejledning, om han har lyst og tid dertil.

Th. Melby, Sct Claravej 58, Roskilde

Til denne artikel bemærker læge Jens Thomsen følgende:

Må give lærer Th. Mølby ret i, at man ikke skal fylde sin bigård med aflæggere fra sine sværmivrige dronninger; det har aldrig været min tanke; tværtimod vil jeg absolut tilråde at få sværmivrige dronninger skiftet ud med sværutræge dronninger, men det sker jo, at sværutræge dronninger kommer i sværmetilstand, og hvis familien i øvrigt har vist gode egenskaber, kan jeg ikke se noget ondt i at sikre sig nogle aflæggere af familien og samtidig opnå mulighed for et udbytte af hovedfamilien samme år, hvilket ellers måske var gået i "luften".

Jens E. Thomsen, læge, Børkop.

DBF 7/1952

Vidste De,

- at en af de bedste måder at skumme den siede honning på, er at lægge et stykke pergamentpapir direkte oven på honningen. Et døgn efter fjernes papiret, og alle urenheder følger med
- at noget af det bedste til at dække magasiner med er voksdug med den glatte side nedad.
- at man i staten Iowa i USA har erfaret, at man ved at anbringe en gammel hat eller mørk klud i et lavt træ kan få en sværm til at samle sig der.

Werner Horn, Tagensvej 228, København NV

DBF 7/1951.

Kvinder og biavl

Det er ikke noget nyt, at kvinder beskæftiger sig med biavl. Fra gammel tid har det været sådan, at hele familien, børnene indbefattet, har taget del i arbejdet med biernes pasning; selv de ganske små kunne man på varme sommerdage betro at overvåge biernes sværmning for derefter at lade meddelelse om sværmeakten gå videre til de voksne. Ej heller har kvindernes hjælp manglet, når der skulle tages honning fra, og ofte var det en selvfølge, at honningens videre behandling var overladt til dem.

På visse steder har biernes pasning helt været overdraget kvinderne. Det gjaldt særlig på egne, hvor mændene i sommertiden var beskæftiget borte fra hjemmet, f.eks. i marskegnene i Vestjylland og i de store engdrag langs åerne. Når græsset skulle slås eller høet stakkes, var hustruen alene hjemme, og hvis bierne sværmede, måtte hun tage affære for at redde sværmen, og det skete, at hun blev mere biavler end manden.

Denne arbejdsdeling, der har sin rod langt tilbage i tiden, har holdt sig til i dag. Når der indbydes til forskole eller møde, og husstanden ønsker at være repræsenteret, deltager ofte hustruen, ja, det hænder, at kvinderne ved en sådan sammenkomst er i flertal, og interessen er bemærkelsesværdig.

Der findes efterhånden mange dygtige kvindelige biavlere. Deres bier passes omhyggeligt, og der hersker orden og akkurate i bi-gården og ikke mindst i stadernes indre. Problemet om kvindernes ligestilling med mændene søges klaret derved, at man vælger en kvinde i bestyrelsen eller endog som formand. Ribekredsen har således gennem en årrække været ledet af en lærerenke, der gjorde et godt arbejde og fuldt ud var stillingen voksen. I "Eventyrets Land", vest - for Varde, hvor der findes mange lyngbiavlere med store bi-gårde, har man i flere år haft en kvindelig foreningsformand. Nu er hun rejst, men da man i nabokredsen stod for et formandsskifte, valgte man en kvindelig formand.

Arbejdet som tilsynsmand har hidtil været varetaget af mandlige biavlere. Da man i fjor indkaldte dygtige biavlere som deltagere i et bi-pestkursus, meldte der sig flere kvinder. Af disse er nogle særlig velkvalificerede med anbefaling fra de kredse, hvori de skal arbejde, indstillet og ventes udnævnt.

Heldigvis kan vi tilbyde dem rensede distrikter at virke i; men skulle de møde bi-pest og andre sygdomme på deres vej, vil de kunne ordne sagerne; ved at melde sig til tjeneste har de vist det fornødne mod.

Det næste bliver så biavlslærerinder. For tiden har vi ingen. Jeg mindes fra fortiden navne på et par, der var utrættelige både i tale og skrift, og vi savner, dem i grunden.

H. M. Schøtt, Guldager. (TFB 7/1951)

Advarsel mod saltfodring

I et tidligere Tidsskrift for Biavl blev der under praktiske anvisninger advaret imod at komme salt i vinterfoderet. Det er nødvendigt at indskærpe stærkest muligt, at dette salttilskud ikke tjener noget formål, og at det er direkte sundhedsfarligt for bierne.

Man troede, at det kunne hæmme Nosema, men dette er ikke tilfældet. Man må snarere sige tværtimod, da et salttilskud til det foder, bierne er nødt til at leve af hele vinteren, vil medføre en stigende tendens til "bugløb", i hvilket som bekendt oftest får Nosema til at spredes eksplosionsagtigt indenfor et bi-samfund. Ryster man på hånden og kommer en ubetydelig mængde salt, for meget i sukker-

vandet, eller kommer man det kvantum salt, som den gamle biavler anbefalede til 50% sukkervand (1:1), i 66% sukkervand (2:1) i stedet for, så inddampningen medfører, at saltkoncentrationen er så meget højere, risikerer, man, at saltsmagen er så stærk, at bierne nægter at optage det.

I fjor prøvede en yngre biavler pludselig med saltfodring på sine ca. 40 familier. Da. foråret kom, havde han 5-6 værdiløse familier levende resten var døde af sult trods det, at hele vinterforrådet stod urørt og i de væsentlige velforseglet rundt om yngellejet Bierne havde svinet temmelig meget med ekskrementer ("bugløb") og karakteristisk nok ædt al honningen, medens saltfoderet var urørt. Disse sørgelige erfaringer kom til at imellem 3.000 og 4.000 kr., hvorfor dette må henstilles til alle biavlere, der læser dette, og i særdeleshed talsynsmænd og bi-sygdomslærere at advare imod nogen form for tilsætning af salt eller andet til vinterfoderet Har man lyst til at eksperimentere med tilsætning af smagsstoffer eller lignende, "bi-the" til sukkervandet, bør disse eksperimenter kun gennemføres om foråret, hvor bierne har lejlighed til at flyve ud og rense sig for de stoffer, de herved optager. Måske er en sådan smagsstofftilsætning af en vis nytte i foråret, hvorimod alt, der ophobes i biens tarm igennem de 4-5 måneder, igennem

hvilke de ikke kan flyve ud og afkaste ekskrementerne, er direkte skadeligt. Man bør således kun fodre med vand og det renest mulige sukker, dvs. GG

Dr. phil. Ole Hammer

Statens Biavlfsforsøg, Strødam Hillerød (TFB 9/1951)

Véd I, at jeres far er død?

Det er sommer, og kornet har pyntet sig i den anledning. Det har fundet sit smukkeste gevandt frem og hyllet sig i noget let og luftigt blå med røde prikker, noget usigeligt festligt, som fremhæver dets gyldne skønhed. Det bølger omkring det og følger sig efter alle dets bevægelser, hver gang en brise går hen over marken. De røde valmuer bøjer deres yndige hoveder og rødmer stærkt under solens varme kærtegn. Når man lægger sig på knæ og ser lige hen over kornets overflade, er man fortabt for omverdenen og pludselig inde midt i eventyrets land. Og inde i denne gyldne blårøde pragt er der liv: der lyder en sagte regelmæssig brummen, som om der var en stor velsmurt maskine i gang. Det er bierne, som gør deres samfundspligt og suger honningen ud af de tusinder af kornblomster; det er ikke nogen tilfældige gæster. Når man retter sig op igen og med hånden beskytter øjnene mod solen, ser man, at den rene, klare luft er fyldt med mørke prikker, som blander sig med de hvide sommerfugle. Og man opdager snart, at prikkerne flyver ad en bestemt rute: frem og tilbage. Der, på den anden side kornet, står deres små hjem. I lange rader kanter de to af markens sider og virker ikke forstyrrende i disse landlige, rolige omgivelser. Biavlerne har lejet disse og flere marker, for at deres små arbejdere kan samle deres vinterforråd. Kuberne har ikke stået her så længe endnu, i foråret blev de kørt ud til de gule rapsfrømarker; derefter stilledes mange af dem ved lindetræerne. Eller også har deres ejere slået to fluer med et smæk: de har lejet deres bi-folk ud til gartnere, så træerne kunne befrugtes, medens træernes blomstrende pragt afstod honningen. Drivhusejere har ligeledes lejet bierne af hensyn til deres vindruer og meloner. Og i august finder den sidste store flytning sted, inden, de skal hjem igen. Da køres bierne til den blomstrende hede med de uendelige lilla strækninger

Jeg lægger mig på jorden og falder i staver. Bierne! Som de dog har inspireret menneskene. Tænk på en Maeterlinck! Men er ikke en af deres største fortjenester, at de har vakt den store kærlighed hos menneskene? Hvem der engang har været biavler har svært ved at slippe fra det igen. I Holland er der ikke så mange af de gode gamle biavlere mere, af dem, hvor bierne gik over fra far til søn. Der var fireogtyve af dem, da jeg forlod mit hjemland, der er kun sytten tilbage. Amatører er der nok af, og antallet af bikuber nærmer sig de hundrede og halvfjerds tusind. Biavlens vokser, stærkt i Holland. Men ny er den ikke; den hviler i hænderne på biavlernes slægter, hvis sytten repræsentanter trofast har bevaret ældgamle og smukke traditioner. Den moderne teknik har forandret en del, og selv de mest konservative biavlere kunne indse, at det var lettere og behageligere at køre deres små venner tidligt om morgenen, i biler end med hestevognen om natten, fordi lys og varme er to farlige ting for indelukkede bier. Lyset ville vække trangen til at flyve ud, varmen ville gøre dem desperate. Og transporten tog sin tid, fordi den skulle gå så langsomt og forsigtigt, så at de flettede bikuber ikke skulle få for mange stød. Men de karakteristiske flade og med dejligt billedskærerarbejde forsynede specielle bivogne bruges ikke mere. Ja, meget har forandret sig siden middelalderen, da hollænderne allerede beskæftigede sig med avlen, men ikke kærligheden til bierne, og denne har længe holdt traditionerne højt. Nogle af dem er uddøde, men flere eksisterer endnu. De rigtige biavlere taler med de små dyr; de agter og ærer dem, og de er deres far eller mor. Bierne skal ledes; de har deres egen karakter; et folk kan være flittigt, et andet dovent, et kan være blidt og venligt, et andet ondskabsfuldt. De kender deres bi-fædre og gør dem ingen fortræd. Men de føler, hvem der frygter dem, hvem der er onde, og de holder ikke af dem, der lugter af spiritus.

Det er længe siden, gamle Harmen er død. Hans ældste søn gik ud til bikuberne og malede et sort bælte omkring, toppen på dem allesammen. Så standsede han foran bistadet og sagde stille, men tydeligt: "Kære bier, jeres far er død. Det er mig, hans ældste søn, som han har udpeget som hans efterfølger. Arbejd i fred og forlad ikke jeres kube og sted. Saml på honning og formér jer".

Bierne havde nu fået meddelelsen, og traditionen var blevet overholdt. Hvis Harmens søn ikke havde gjort det, ville køberne på bi-torvet sikkert have spurgt ham, om bierne var klar over, at deres far var gået bort. Men de sorte bånd var jo bevis nok på, at han havde gjort sin pligt over for den afdøde såvel som overfor bi-folkene. Gamle Harmens død var i øvrigt rygtedes hurtigt, og alle hans kammerater havde været i hans hjem og bragt ham gaver, medens han lå der på sin dødsseng på sine hvide lagener. Der stod ranke, brændende lys i hvert hjørne omkring hans sidste hvilested i hans hjem, og så mange blomster der var plads til. Han så fredelig ud og havde smilet i sin dødssøvn. Mon han smilede imod sine elskede bier? Ak, de nye, unge biavlere, amatørerne, tager det ikke mere så alvorligt, men det gør de fødte ældre biavlere, og traditionerne er ved at tage overhånd igen. På bi-torvet i *Veenendaal* i provinsen Gelderland kom indtil for kort tid siden den firsårige Diene. Hun er den sidste kvindelige fødte biavler, hun gik der omkring i sin nationaldragt og røg på en pibe som mændene, for det hører til en rigtig biavlerneske. Desværre ligger hun alvorlig syg, og jeg håber, at hendes største ønske må blive opfyldt, hvis hendes time er kommet: at man skal meddele hendes bier; at ”mor er gået bort”. Hun har jo altid passet dem godt. Nytårsdag har hun aldrig glemt at ønske dem held og lykke. Ellers ville de jo risikere at blive syge. Og hver jul havde hun lagt øret mod kuberne - og hørt, hvordan biernes vinter ro et øjeblik var blevet brudt; de sang deres bi-julesang. Hun kunne tydeligt høre, hvad det var, de sang. Ja, man vil komme til at savne gamle, sagnkyndige Diene på bi-torvet i Veenendaal. Der er flere bi-torve i Holland, men ingen som i Veenendaal. Den 86-årige Johan van Kessels café, ”Bikuben” er fyldt på torvedage. Johan van Kessel er også ”torvemester”, og De kan tro, at han kan fortælle om gamle dage. Om den tid da bi-torvet samtidig var marked; folk var glade og tilfredse den dag. Konerne lavede det traditionelle ”torvemåltid” og kom godt med salt i maden, for ”det vækkede tørsten”, og det bragte penge ind. Jeg gad vide, hvad bierne sagde til det; de afskyr jo spirituslugt. Markedet er der ikke mere; den moderne tids mindre uskyldige fornøjelser har trængt den bort. Men biavlerne er lykkelige endnu den anden tirsdag i juli, når der holdes torv. Det er *deres* dag. Da genlyder luften af tusinder og atter

tusinder af biers summen, af de mange besøgendes bemærkninger om biernes kvalitet, af de gentagne klask i hænderne, medens man byder, og som først holder op, når købet er sluttet. Gamle Johan kommer, som hans far og farfar og mange andre før ham, og mærker de solgte kuber med en lille grøn pilegren. Endnu findes der på torvet de gamle biavlere som Diene eller hendes mandlige kolleger med den flade kasket og renskurede træsko, og de går og beklager sig over de moderne biavlere, som henter deres visdom i bøger, men altid havner hos dem igen for at få råd. Og hvis det er en god varm dag, kan det ske, at bierne begynder at sværme. Naturen har indrettet det ganske godt; er der overbefolket i bikuben, flyver dronningen ud og tager mange undersåtter med sig. Livsrum skal der til, også her, men

Om efteråret flyttes bikuberne på lyngen.

det vil dog ikke falde dem ind at overfalde andre boliger, som visse mennesker gør, når de søger livsrum. Når sværmen endelig sidder rolig ned - sommetider langt bort - skal den fanges. En uskreven lov siger, at den ejes af dem, på hvis jord den har sat sig, medmindre ejeren melder sig indenfor en bestemt tidsfrist. Men på torvedage bliver de for det meste solgt til den højstbydende til fordel for Veenendaals fattige.

En lille bi sætter sig på min arm og vækker mig af mine betragtninger; det var da heldigt, for jeg var ved at glide ind i drømmeland. Den befinder sig åbenbart godt, for den begynder at gøre sig fin. Den gør ingen fortræd, hvorfor skulde den også. Jeg rører den jo ikke. Den hører hjemme i et velordnet samfund, hvor hver har sit arbejde og passer det godt. Et beskæmmende syn for os mennesker. Jeg synes, det er slet ikke så tosset, at de gamle biavlere tiltaler dem og behandler dem som små, altforstående væsener. De er mere fornuftige end vi selv. Min lille gæsts små, gennemsigtige vinger begynder at skælve, og den forsvinder i retning af kuberne; uden tøven flyver den direkte til sit eget rækkehus. Og jeg tager hjem med en meget materialistisk længsel efter et stykke rigtig hollandsk honningmad. Lynghonning fra i fjor!

Bets Bonde Jensen,

Libravej 12, Fredensvang, Århus. TfB 10/1951

Bi-sang

Mel.: Sur, sur, sur.

Bi, bi, bi, nu skal du i hi!
har et kraftigt foder fået,
bund i vores pung er nået.
Bi, bi, bi, nu skal du i hi!

Sum, sum, sum, vågn nu op af slum!
du må ikke længer hvile,
du må atter ud at ile.
Sum, sum, sum, vågn nu op af slum!

Frem, frem, frem, vi -vil gerne hjem,
vi har nektar med til honning,
vi vil hjem til vores dronning.
Frem, frem, frem, vi vil gerne hjem.

Hu, hu, hu, hvad er det dog nu?
Vi kan ikke sprøjtning lide,
det må I da forud vide.
Hu, hu, hu, hvad er det dog nu?

Il, il, il, det er det, vi vil,
vi vil gerne samle længe,
til lidt overskud. I trænge.
Il, il, il, det er det, vi vil.

Marie Melby
Sct. Claravej 58, Roskilde.

Vejret

"November er en kedelig gæst med regn og slud og idelig blæst", siger Chr. Winther i sit digt om månederne, og det har passet godt i år. Dog har der også været nogle kolde dage med frost og rimtåge, og så godt som hver dag har det været overskyet og mørkt. Bierne har holdt sig inde hele måneden, og det har kun været få iagttagelser, man kunne gøre på flyvebrættet.

Det gælder fremdeles, at bierne først og fremmest skal have ro. Så fortærer de mindre foder, og faren for bugløb nedsættes. (TfB 12/1954)

Spørgsmål og svar

1. Hvad er den bedste fremgangsmåde over for et stade, hvori dronningen er død, og hvori der er begyndt at komme pukkelyngel? Kan der tilsættes en dronning? Holder af bladet

Svar Når en bi-familie først er kommet så langt ud, at den har pukkelyngel, er der kun gamle, udslidte bier i den, og det vil ikke kunne lønne sig at ofre en dronning på den. Det er bedre at forene den med en anden familie ved hjælp af avismetoden.

2. Jeg er begynder i biavl og er ikke rigtig klar over, hvornår honningen skal slynges. Vil ”Spørgsmål og svar” venligst give mig lidt vejledning herom? Enøbo

Svar. Som almindelig regel gælder, at honningen skal være forseglet med et vokslag over de celler, hvori den er anbragt, eller som det siges nogle steder: Honningtavlerne skal være lukkede. Uforseglet honning er umoden og giver et mindre fint produkt. I adskillige egne er der en kortere eller længere pause i nektarindsamlingen mellem det første træk på frugttræer og korsblomstrede planter og det egentlige hovedtræk på hvidkløver. I sådanne egne kan det i nogle år blive nødvendigt at slynge den først indsamlede honning, selv om tavlefladerne kun er delvis forsegled. Den korsblomstrende honning har nemlig ofte en tendens til at krystallisere i cellerne, og dette må forhindres, da tavlerne ellers ødelægges. Ligeledes kan der efter hovedtrækkets slutning forekomme det forhold, at en del celler er uforsegled, fordi bierne ikke har kunnet få dem fyldt, men honningen er moden alligevel, og tavlerne skal slynges.

3. Vil en dronning, som går ud med en 2. eller 3. sværm, normalt blive befrugtet den dag, sværmningen foregår? Dvs. foretager dronningen parringsudflugt, mens sværmningen står på? Fossø

Svar: Nej, det normale er, at den unge dronning først går ud på parringsudflugt, når sværmen har fundet sig til rette i den nye bolig. Ret, ofte sker udflugten en eller to dage efter husningen, hvis vejret er godt.

4. Jeg har et bistade, som ikke har sværmet de sidste 4 år. Familien er meget stærk og samler megen. honning. Hvorledes får jeg på den nemmeste måde en aflægger af denne familie gennem dannelse af en kunstsværm og uden at svække moderstatet for stærkt? S. N.

Svar: På det tidspunkt - 20. august -, da dette nr. af bladet udkommer, er. det for sent at danne kunstsværme i år. I sidste udgave af Fører i Biavl fra 1950 findes side 101-102 en udmærket anvisning på, hvorledes De kan bære Dem ad. Læs denne i vinter og brug den til næste sommer.

(TfB 7og8/1953)

Anerkendelse af biavl

At biavl rundt om i verden nyder anerkendelse og respekt i meget høj grad, blev vi, der så vore udenlandske gæster på kongressen i sommer, klar over, men i hvor høj grad får man godt begreb om ved at betragte dette billede.

Det er et billede af en kirkerude, der den 14. november i år blev afsløret i Wotton St. Lawrence kirke, Basingstoke, Hampshire, til ære for pastor Charles Butler, der levede i England fra 1561 til 1647 og betegnes som den engelske biavls fader.

På billedet, der viser pastor Butler i ornat, ser man, at han holder sin bibel i venstre hånd. Bag ham er anbragt en honningstavle, der er en gengivelse af en tegning i hans nævnte bog, og forneden i højre rude er en afbildning af gamle bistader.

Afsløringen blev foretaget af dr. H. Malcolm Fraser, og ceremonien havde samlet mange kendte biavlere fra hele England.

(TfB 12/1954)

Giftsag

Et af vore medlemmer har haft en del bi-familier, der er blevet ødelagt ved pudring med Bladan på en rapsmark i blomst. Da skadevolderen ikke ville anerkende sin fejl, blev sagen anmeldt, og der, førtes retssag hvor han blev idømt en betydelig erstatning samt alle sagens omkostninger.

For Sydøstfyns Biavlerkreds
H. Andr. Hansen. (TfB 12/1954)

Bilag til en bisag

Giftsprøjtningen på markerne har medført så store tab, at 500 biavlere i Vejle amt har opgivet avlen.

Biers summen over engen,
hvorom Drachmann sang,
da han sommerglad slog strengen,
går nu kødets gang.
Folk, som rundt i marken fjøjer
med de giftbefængte sprøjter,
myrder dronen og dens dronning.
Vi får ingen honning.

Disse folk har dels fordærvet
mange bier små,
dels spoleret bierhvervet
for slet ikke få.
Det er heller ingen bisag
efter min og efter bismag:
Blomster yngler i et biland
kun ved biens bistand.

Alle I, som føler mishag,
skal stå bien bi.
I skal ud og slå et bislag,
mod det slagteri.
Derigennem kan I volde,
vi kan bien bibeholde.
Kraftigt: protestere I skal
mod det store bifald.

Rimus.
Fra Aarhuus Stiftstidende. (TfB 8/1953)

En observation

Hermed sender jeg en lille oplevelse, som jeg havde i bi-gården, søndag d. 22. novbr., da jeg så en dronning uden for stadet, noget, som jeg havde troet var umuligt på denne årstid.

Det var dejligt mildt vejr, ca. 9-10 graders varme med lidt sol; jeg så, at bierne fløj, og gik en tur i bi-gården. Jeg stillede mig ved et stade, hvor bierne fløj meget livligt, og stod og betragtede dem og undrede mig over, hvor de fandt alt det blomsterstøv, som de kom flyvende hjem med.

Pludselig, så jeg dronningen komme ud fra stadet, den løb lidt frem og tilbage på flyvebrættet, hvorefter, den, gik ind igen; det samme gjorde jeg, en oplevelse rigere, føjet til de mange, man får, i sin bigård.

Arne H. Andersen,
Lillebæk, Haarby. (TfB 12/1953)

Et slemt bistik

Ved retten i Frederikssund behandledes i går en sag mod en biavler, der ikke havde udvist den forsigtighed, der udkræves, når der er opstået pest i bi-gården. Han havde således anbragt de angrebne tavler i en garage, der ikke

var ordentlig lukket, hvorfor raske bier kunne komme ind, og ”slikke” på tavlerne. Endvidere havde han dræbt en bi-familie uden bagefter, at iagttage de fornødne sikkerhedsforanstaltninger. Politiet foreslog ham at afgøre sagen med en bøde fastsat af retten under hensyn til biavlerens indtægtsforhold. Dette ville tiltalte ikke gå med til. Retten optog sagen til doms.

Retten fandt ham skyldig i samtlige de tilfælde, der er nævnt i anklageskriftet, hvorefter den fastsætter en bøde på 200 kr., subsidiært 20 dages hæfte samt betaling af sagens omkostninger.

Ovenstående er referat fra ”Frederiksborg Amts Avis” den 21/1 1954.

De i avisreferatet ikke refererede tilfælde, som var nævnt i anklageskriftet, var følgende:

Skrællebakke med afskrælningsvoks samt tavler med skorpedannelse af ondartet pest stod til afslikning i staderne. I disse stader (trugstader) manglede trådvævet for lufthullerne i taget, således at omegnens bier havde fri adgang; desuden lænede af-slikkede tavler sig op ad flere af staderne.

Biavleren har haft pest i sin bi-gård i 1951-52-53. I 1953 blev der konstateret pest i 13 familier ud af 32; disse 13 blev straks dræbt. Ved et senere eftersyn den 31/8 (karantænen havde ikke været ophævet) viste det sig, at der yderligere fandtes 7 smittet med ondartet pest og een med stenynge.

I lov nr. 215, 12. april 1949, § 7, stk.1, står der: .

Det er forbudt at blande honning fra smittede stader med honning fra sunde stader.

Honning fra bi-familier, der er eller har været angrebet af stenynge, må ikke anvendes til føde for mennesker. Såfremt honning fra smittede stader sælges eller på anden måde overlades til andre, må dette kun ske i stor emballage og til teknisk brug, hvorved honningen underkastes varmebehandling, der udelukker smittens overførelse, og såvel sådan honning som urensset emballage, hvori den har været opbevaret, skal forvares således, at bier ikke kan få adgang dertil. Biavlere, der afhænder honning fra smittede stader, er pligtige at forsyne honningens emballage med tydelig tekst, hvoraf foranstående bestemmelser om anvendelse og opbevaring fremgår.

Biavleren indrømmer, at han har solgt honning på normal måde (selvom karantænen ikke var ophævet mellem første og andet eftersyn).

I foråret 1953 var alle nabo bi-gårde til omtalte bi-gård fri for ondartet bi-pest, men ved et kontroleftersyn i september 1953 viste det sig, at enkelte bi-familier i to nabo-bi-gårde var ny inficeret med ondartet bi-pest.

C. C. Henriksen, Hillerød. (TfB 2/1954)

Afgørelse i sprøjtesag

Den 2. juni blev der udført sprøjtning i åben blomst i en agerkålsmark ved siden af biavler J. Hansen, Faarup bi-gård, Præstø amt. En indsendt prøve viste omtrent 50 % forgiftet med det almindelige præparat, som anvendes i sådanne tilfælde. Skaden, som fremkom ved sprøjtningen, blev vurderet til 120 kr. + 35 kr. til det kommunale udvalg i Hammer sogn for dets medvirken. Beløbet blev betalt af markens ejer og sprøjtemanden i fællesskab.

På Lou kredsens vegne:

Jens P. Andersen, formand,

Blangslev, Lou.

Røveri

Biernes Begærlighed efter Honning forleder dem til, naar Vejret er godt, paa en Tid, hvor der ingen Nektar findes i Marken, at søge den hos andre, svage. Bifamilier, der ikke formaar at forsvare deres Honningforraad. Derfor bør man under slet Honningtræk undgaa at spille Honning eller Stumper af Honningtavler i Bigaarden og ikke arbejde med Bierne før lige inden Solnedgang. Hos svage Stader maa Indgangene ved Hjælp af Skyderne indskrænkes. Røveri ses derpaa, at fremmede Bier flyver usikkert ved Indgangen, og Stadets egne Bier angriber fremmede Bier paa Flyvebrættet og søger at slæbe dem ud til dettes Rand. Hvis Angrebet ikke aftager ved at indskrænke Indgangen paa det angrebne Stade til 1 cm Bredde, bør man smøre Flyvebrættet og det lige over Indgangen værende Jalousibrædt med en i Petroleum dyppet Fjer og derefter anbringe en Mursten overhældt med

Petroleum paa skraa fra Flyvebrædtet op imod Stadets Forside. Derved tvinges Røverne til at passere en lang Vej, før de naar Indgangen, medens Stadets Bier lettere kan angribe de faa Røvere, som endnu søger at tvinge sig ind i Statet; tillige bør. man indskrænke Pladsen, saa at Bierne fuldt belægges de tilbageblevne Tavler. Dette vil I Reglen straks standse Røveriet.

Afsnit fra "Ledetraad i Biavl" af Redaktør af TfB N. S. Kristensen 1934

Bistader

Fra kuber til stader

Kubernes bier måtte klare sig selv; vor tids omhyggelige pasning brugtes ikke. Man kunne jo ikke tage vokskagerne ud enkeltvis, for de sad fast i kubens sider. Det eneste, man kunne gøre, var at kigge ind i kuben nedefra og føle vægten.

Nogle biavlere var kede af at slagte bierne, og de fandt på at sætte en stråring på kubens underkant. Bierne forlængede da vokstavlerne nedefter, og her opbevarede de honning. Ved høsten kunne man nøjes med at skære ringen af med en metaltråd og høste honningen.

Fig. 52a. Halmkub med rørformet udbygning til honning. Bier bygger helst honningceller øverst i kuben. (E. Holm fot. Landbrugsmuseet Gl. Estrup).

Det var også muligt at lave en kube, så den kunne udvides opefter, hvorved honningen øverst i kuben kunne høstes uden fortræd for bierne. Der var mange forsøg i den retning, men det var kun lappe-løsninger.

Man fodrede ikke sine bier ved indvintringen, men lod dem beholde honningen, helst 5-10 kg. Til gengæld fodrede man forår og sommer, sommetider helt til St. Hans. Planternes vækstperiode var Ca. 1 måned kortere end nu, de gamle beretninger fortæller om koldt vejr med storme i april og maj. Foderet var kandis eller honningvand. Fodringen skete ved at stille kuben på en blikpande med lidt sukkervand. Man kunne også fodre med smeltet honning gennem et hul i toppen af kuben.

Her stillede man et glas med smeltet honning omvendt med munden dækket af tøj, som bierne kunne suge igennem.

Bevægelig tavlebygning

Mange må have indset, at biavl kunne forbedres, hvis det blev muligt at tage tavlerne ud enkeltvis og sætte dem på plads igen. Så ville man kunne høste honningtavlerne uden at gøre bierne og deres yngel fortræd. Desuden blev det muligt at undersøge familiens tilstand, så man kunne fodre og høste efter behov, skaffe dronningeceller fra en familie i sværmtilstand, bremse sværmning eller lave kunstsværme, se efter pollentavler og finde ud af hvilke planter, bierne foretrak. Desuden kunne man se tegn på sygdomme. Endeligt lærte biavlere at se på bierne og deres virksomhed, hvorved biavl blev meget bedre forstået.

I midten af 1800-tallet blev det muligt at tage tavlerne ud enkeltvis. Den første opfinder var russeren Prokopovitj (1835). Hans opfindelse fik ikke betydning udenfor Rusland, vel på grund af sproget.

Derfor blev det pastor Johan Dzierzon fra Schlesien, der reformerede europæisk biavl.

Han lavede en lang kasse med ledere (smalle pinde af træ) i false i kassens væg fig 53a, b. på undersiden af hver leder satte han en strimmel voks, og når en bisværme blev lukket ind i kassen, byggede den vokskager under hver leder. Imidlertid byggede bierne vokskagerne fast til kassens sider og bund, hvilket medførte at Dzierzon måtte skære dem løs

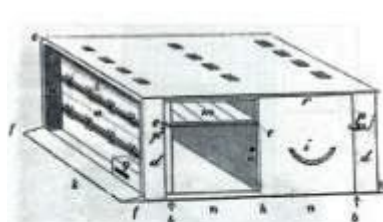

Fig. 53a. Dzierzons tvillingestade. Tavlerne sidder i det firkantede rum til venstre i den ene halvdel af tvillingen. Her sættes en leder ind, den kaldes en pind (fig. 53b), og derpå bygger bierne en tavle ud fra denne.

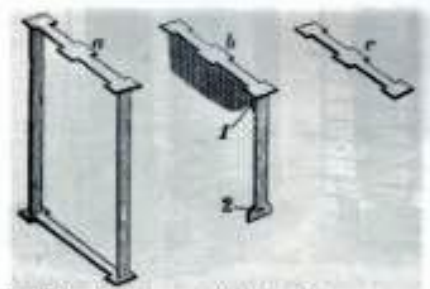

Fig. 53b. a. Halvramme til højstade. b. Halvramme til Dzierzonstade. c. Pind til Dzierzonstade.

med en kniv. Selve kassen var en skuffe, der kunne åbnes bagfra.

Dzierzon skrev artikler og bøger om sin biavl på tysk 1875 og senere. Andre biavlere blev inspireret.

*Brettons bipavillon i Vejle. 6 åbninger til stader på hver side af døren.
Hvert stade er i en skuffe med op til 18 tavler. Inspiceres indefra pavillonen.
Manden trommer bier ud. (Bretton 1861).*

*Fig. 54b. Von Berlepsch-højstadet.
Front med to flyvehuller ty. Bagside th.
Rammerne tages ud her og sættes i en
tavlebuk (Erslev 1890).*

I 1857 opfandt *Baron von Berlepsch* rammen, der indesluttede biernes tavlebygning på alle 4 sider. Også han brugte en leder i bærelisten. Rammerne blev sat ind fra bagsiden, og derfor blev stadet kaldt Berlepschs baglader, fig. 54b. Han byggede også flere pavilloner med plads til mange bifamilier. Fig 54b er dansk, men bygget efter Berlepschs model.

Næste fremskridt var kunsttavlen, der blev opfundet af *Johannes Mehring* 1857. Den blev støbt i en form med cellepræg. Den blev loddet fast til

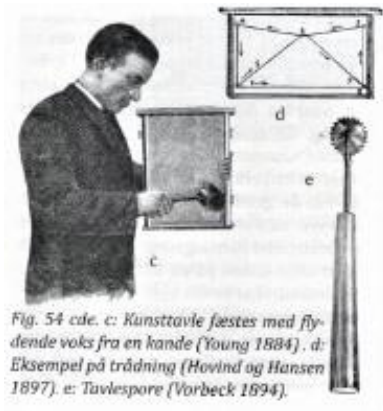

Fig. 54 cde. c: Kunsttavle fæstes med flydende voks fra en kande (Young 1884). d: Eksempel på trådning (Hovind og Hansen 1897). e: Tavlespore (Vorbeck 1894).

rammen med smeltet voks. Men den var vanskelig at få til at blive siddende, indtil nogen fandt på at sætte fortinnede jertråde i rammen og smelte dem fast med et opvarmet messinghjul på en kort stang, en tavlespore, fig. 54cde, 55a.

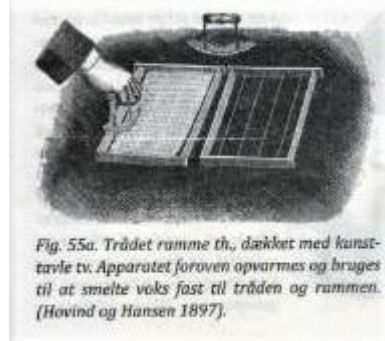

Fig. 55a. Trådet ramme th, dækket med kunsttavle tv. Apparatet foroven opvarmes og bruges til at smelte voks fast til tråden og rammen. (Hovind og Hansen 1897).

I 1865 opfandt major *Francesco v. Hruschka* honningslyngen. Slynger ses fig. 55b-c.

Honningslyngen slog Dzierzons system ud,

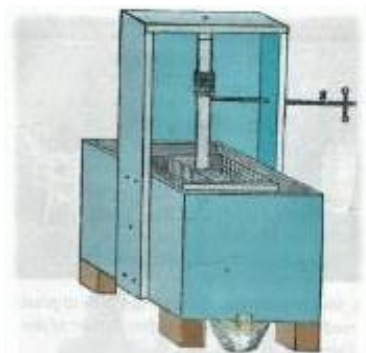

Fig. 55b. Slyng med snoretræk. Træk i håndtaget s, akslen snurrer rundt, og vikler selv snoren op om sig. Så trækker man igen og bliver ved, indtil honningen er slynget ud. Under slyngen ses en honningspand. (Bojesen 1873).

for hans tavler var jo kun fæstet til en overliste, altså en pind, og kunne ikke holde til slyngningen. Men det kunne v. Berlepschs

Fig. 55c. Tresolds slyng med håndsving og udløb for neden. Th: Slyng til en enkelt ramme. Stokkens spids sættes i gulvet, øverste ende bevæges i en cirkel, og honningen slynges ud. (Hovind og Hansen 1897, Young 1884).

tavler, der var omgivet af en ramme på alle 4 sider. Mehrings kunsttavler gjorde tavlerne ekstra solide. Herved fik biavlerne opfyldt deres ønske om at kunne genbruge tavlerne.

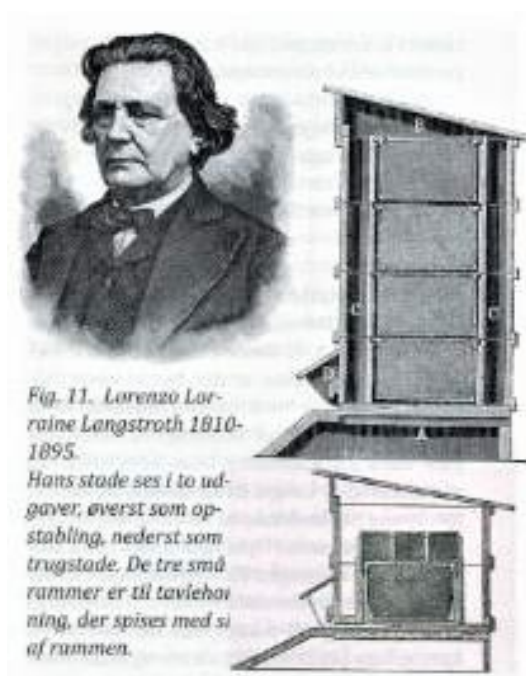

Fig. 11. Lorenzo Lorraine Langstroth 1810-1895.

Hans stade ses i to udgaver, øverst som opstabling, nederst som trugstade. De tre små rammer er til taviehoening, der spises med si af rummen.

En amerikansk præst, Lorenzo Lorraine Langstroth offentliggjorde 1853 en beskrivelse af sit stade, der var så godt, at man stadig bruger det næsten uændret. Det var et trugstade med isoleret yngelrum forned og honningrum foroven, så Langstroths stade kunne udvides i højden ved at sætte magasinkasser ovenpå kassen med yngel. Herved fungerede det som opstablingsstade. Det blev brugt overalt i USA og spredte sig til den øvrige Verden.

Langstroth fik stor indflydelse på amerikansk biavl i løbet af få år. Hans ideer spredtes til Europa.

Senere gik han i kompagni med *Charles Dadant*, der udviklede biavl videre. Firmaet findes endnu (*Dadant and Sons*). Rammemålene Langstroth og Dadant er udviklet af de to opfindere.

Fra venstre: Opstablingsstade af plastic, trugstade af træ og 4 højstader beklædt med strå og med flyvehullerne på forsiden. Bygget af den lokale biavlerforening på Dansk Landbrugsmuseum Gl. Estrup. (EH 2015).

Den videre udvikling

De nye opfindelser vakte stor begejstring, men også modstand. Da Danmarks Biavlerforening blev stiftet i 1866, vedtog man i formålsparagraffen, at foreningen skulle få biavlerne til at bruge det Dzierzonske system. Derved kunne man undgå slagtning af bier. **Men det tog tid at gennemføre det. I 1866 var der næsten kun kuber. I 1888 var der 95.000 kuber og 30.000 stader. I 1939: 3800 kuber og 148.000 stader. I 1960'erne forsvandt de sidste kuber; det var på Rømø.**

Fotograf Vorbeck, Ho!stebro, inspicerer sit kipstade, der er et solidt trugstade. Det kan vendes på et øjeblik, og det generer ikke bierné. Selv om vinteren kan man gøre det. Der er lavnormal rammer i yngellejet, og halvrammer i honningmagasinet. Alt dette ses ved siden af stadet. Røgpusteren hænger under hans skæg. Vorbeck skrev en særdeles god bog om sin biavl i 1894. Han havde en vokstavle-fabrik, et værksted til biavis-materiel, og han var medlem af hovedbestyrelsen i Danmarks Biavlerforening. (Vorbeck 1894).

Danmarks Biavlerforening fik altså gennemført sit formål, men det varede næsten 100 år. Undervejs gik man bort fra Dzierzons system med ledere og indførte rammer og kunsttavler. De biavlere, der ikke forstod Langstroths og Dzierzons opdagelse af de rigtige afstande i stadet, kunne ikke få biavlens til at fungere. Mange byggede selv deres stader, og hvis de ikke var bygget af godt træ eller ikke havde helt vinkelrette rammer og rum i stadet, så mislykkedes biavlens. Der opstod et mylder af stadetyper og rammemål. Biavlerforeningerne prøvede at standardisere stader og rammemål. Det lykkedes helt i Norge efter 1908. I Danmark forsøgte man i 1885 og igen år 1900, hvor man anbefalede 12x10, 10x12 og Lavnormal. Desuden lavede foreningen tegninger til trugstader.

Højstadet

v. Berlepsch byggede mange typer af stader. Han satte pris på bi-pavilloner, hvor man kunne have mange stader under fælles tag. Men han havde også højstader med plads til en eller to bi-familier.

Højstadet var det mest populære i Danmark fra 1860'erne og 20-30 år derefter. Det bruges ikke mere. Der er tre etager med 10 rammer med målet 9 x 8 tommer = 23 x 20,5 cm. De nederste to etager er yngelrum, mens den øverste er honningrum. Her kan dronningen ikke komme. Adgangen er gennem en dør i bagsiden, mens der er et eller to flyvehuller i forsiden. Staderne på side 31 viser jalousibeklædning af stadet, men ofte var det beklædt med langhalm af rugstrå anbragt lodret, så regnen kunne løbe af. Rammerne kunne tages ud enkeltvis, gerne med en tavletang. Men skulle man undersøge tavlerne inde i stadet, måtte man tage alle de foran siddende ud og anbringe dem i en kasse med låg for at undgå røveri. Det var upraktisk og tidrøvende; sandsynligvis var det årsagen til at trugstadet udkonkurrerede det sidst i 1800-tallet, for her kunne man tage tavlerne ud enkeltvis og fra oven. Men bierne havde det godt i højstadet, og det var let at høste honning af god kvalitet fra honningrummet.

Trugstadet

Trugstadet har flere fordele. Taget har hængsler og skal blot klappes op, ikke tages af. Det har et yngelrum med plads til 16-18 tavler, og det kan indskrænkes til 5 eller 6 tavler, så bierne altid har den nødvendige plads. Om vinteren indskrænkes pladsen, så bierne kun har et lille rum at varme

op. Yngelrummet var oprindeligt isoleret med fint hakket halm (hakkelse) eller avner på siderne og fronten (nu: mineraluld). Ovenpå og bagtil bestod isoleringen af en sæk og en "madrass" stoppet med avner eller hakkelse. Man

*Bierne børstes af en
tavle med en
bibørste. Trugstade.
Taget over
flyvehullet holder
regn og sne ude.
(Hovind og Hansen
1897)*

kan anbringe et dronningegitter over yngelrummet og sætte en eller to kasser med halvrammer over gitteret. Så får man ren honning, der er let at høste. Dronningegitteret blev opfundet i midten af 1800-tallet. Den nemme adgang til tavlerne medfører, at biavlerne kan fjerne eller tilsætte en eller to tavler efter behov, hvorved sværmning kan begrænses.

Trugstadet har mange finesser. Flyvehullet er forsynet med to metalskydere, så åbningen kan udvides eller indskrænkes efter behov. En ny familie beskyttes mod røveri ved at indskrænke flyvehullet, hvorved bierne lettere kan forsvare indgangen. Hvis der er røveri i gang, lukker man flyvehullet helt. Nogle trugstader har hængsler midt i flyvebrættet, så det kan slås op og skygge for flyvehullet uden at hindre ventilationen. Derved opnås, at solen ikke skinner på flyvebrættet og lokker bierne til at flyve for tidligt ud om vinteren over sne med fare for kuldelammelse.

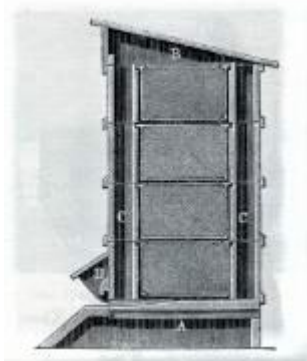
Overlisten af rammerne hviler på en lodret metalstrimmel. Det hindrer bierne i at lime rammerne fast med propolis, og derfor kan de tages op uden besvær.

Trugstader med ekstra flyvehul på siden bag yngelrummet gør det muligt at huse to familier. En sværm kan anbringes bag i statet, adskilt fra de andre bier med en bitet plade.

Når bierne bærer ekstraordinært meget honning ind, sætter man to eller tre honningmagasiner i. Så kan taget ikke lukkes, og magasinerne må dækkes med plastic.

Opstablingsstadet

Opstablingsstadet består af en bund, et eller flere ens magasiner og et tag. Det er simplere bygget end trugstadet, og det udvides eller indskrænkes ved at sætte magasiner på eller tage af. Hvert magasin har som regel 10 rammer.

Opstablingsstadet kan bygges i højden, idet taget løftes af, en ny etage på, og så taget på igen. Det har altid den rette størrelse. Dette er et Langstroth-stade. (Hovind og Hansen 1897).

Bierne trives lige godt i trugstader og opstablingsstader. Men opstablingsstadet er nemmere at bygge end trugstadet og derfor billigere. Udvidelsen og honninghøsten foregår med et magasin ad gangen. Det ser flot ud, når man har en hel række stader med 5 eller flere magasiner.

Det er en stor fordel, når stadet er støbt i polyuretan eller styropor, altså skumplast. Det isolerer godt, både mod kulde og varme, og magasiner, tag og bund er støbt i former så at alt passer sammen. Der er ingen vedligeholdelse, blot rengøring, og den er nem. Vægten er lav, meget mindre end når stadet er lavet af træ.

Oprindeligt var opstablingsstaderne af træ, men skumplast har afløst dem.

Fra trugstade til opstablingsstade

Trugstadet var næsten enerådende i Danmark indtil ca. 1980. I 1986 havde 24 pct. af biavlerne opstablingsstader. I 2007 havde 80 pct. opstablingsstader og 41,5 pct. trugstader. Mange biavlere har begge typer.

År	1986	1991	1996	2001	2006	2011
Trugstade/ vandrestade	88	85,5	73	66	51,9	41,5
Opstablingsstade	25	36,5	46	59	74,6	79,6

Opstablingsstadet bliver beskrevet grundigt og med driftsform i 1966 af Statens Biavlsforsøg, som har gennemprøvet det og anbefaler det. (Tidsskrift f. Biavl 1966).

De fleste steder i Verden bruger biavlernes opstallingsstader; i Norge har de været næsten enerådende i mange år. Her lykkedes det biavlernes at blive enige om rammemål (Norsk mål) og stadetype. I Danmark forsøgte Danmarks Biavlforening at standardisere rammemål, men det lykkedes aldrig. I stedet har vi standardmål på de 7 rammetyper, vi bruger. Foreningen udviklede typer af trugstader: Erslevstadet Ca. 1870, Fremtidsstadet 1900, og Standardstadet 1940. De fik vid udbredelse.

År	1986	1991	1996	2001	2006	2011
12x10	70	70,5	69,0	68,9	69,2	68,9
Lavnormal	21	18,2	13,0	15	12,6	8,6
Norsk mål	7	12,6	10,9	16,5	16,7	16,3
10x12	23	18,4	9,5	9	4,9	3,6
12x12	1	1,6	1,3	<1	0,4	0,1
Langstroth	1	2,0	2,6	3,7	8,3	9,1
Dadant	<1	2,0	2,3	2,5	1,5	1,0
Andet	<1	<1	<1	<1	0,6	0,9

Begynderkurser

Herning og Omegns Biavlforening har holdt begynderkurser i flere år. Det har vist sig, at der har været et behov for disse kurser, da tilmeldingerne er blevet større og større år for år. På kurserne lærer de nye biavlere bl.a. om

- Bierne liv
- Årets gang i bi-gården
- Bi-sygdomme og bi-planter
- Materialer som skal anvendes
- Honningproduktion
- Og meget mere

Kurserne er typisk en kombination af teori og praksis i skole bi-gården. Samtidig får man et netværk til andre biavlere, der kan hjælpe med de udfordringer, man får.

Betaling for et kursus har altid været et års medlemskab af Danmarks Biavlforening og et lokalt medlemskab. Medlemskabet giver også ret til en specialpris på begynderpakken. Ved kursets afslutning får medlemmet en bi-familie.

Skole bi-gården

I december 1985 søgte foreningen Herning Kommune om at få stillet et areal i kommunens område centralt beliggende for foreningen. Der blev anvist et område i Knudmosen og et i Gudumkær plantage. Der blev valgt Gudumkjær.

I 1987 blev skole bi-gården flyttet til Kølvrå.

På et bestyrelsesmøde 13. marts 1990 hos Ruth Hallundbæk i Hammerum var der et forslag om oprettelse af skole bi-gård ved savværkspladsen i Gedhus plantage, hvor et rum i den gamle lagerbygning kunne anvendes til klublokale. Der var enighed om, at det var det bedste af de foreliggende muligheder og bestyrelsesmedlemmerne ved fælles arbejde kunne indrette en skole bi-gård uden de store udgifter. Det blev besluttet at sommerens møder skulle foregå i skole bi-gården med møde hver mandag i sæsonen.

Den 1. maj 2002 blev skole bi-gården flyttet til sin nuværende placering i Løvbakkerne.

Bi-skoleaften i maj 2004

Foreningen har også haft et bitræ stående ved naturcentret der er lavet af Svend Erik Eriksen, Hammerum.

Ved Herning Museum i Museumsgade er der også opstillet et par stader.

I en periode har der også været opstillet et observationsstade med bier ved Præstbjerg Naturcenter ved Sørvad. Materialer var sponseret af Herning Kommune, stadet var lavet ligeledes af Svend Erik Eriksen.

Juni 2003 var der inviteret til slyngedag på Naturskolen så publikum kunne komme og se, hvordan man får honning ud af tavlerne. Samtidig var der en udstilling i maskinhuset om biavl. I skole bi-gården blev der vist bier frem og fortalt om biavl. Ligeledes blev der solgt ny slynget honning. Der var en del fremmødte, så det var en god dag for biavlerforeningen.

Honningbedømmelse

Den 16. september 2002 blev der holdt honningbedømmelse for første gang i Naturskolen i Løvbakkerne. Der var 15 – 20 medlemmer med hver en dåse honning, som blev registreret med et nummer, og navn på en liste. Derefter kunne dommerne gå i gang. Dommerne var Ernst Nielsen fra Grønbjerg, Annette Vestergaard fra Vildbjerg samt Annemarie Sørensen fra Sinding. Medens dommerne voterede overværede deltagerne et lille foredrag om læplantning ved Kresten Nørregaard fra Hedeselskabet.

Efter kaffen kunne dommerne afsløre vinderne. 1. præmien var en halm kube sponsoreret af Ernst Nielsen, Grønbjerg som gik til Preben Eriksen, 2. præmien var en kieler befrugtningskasse som gik til Niels Peder Kiilerich og

3. præmien var et Swibo magasin sponsoreret af Knud Hvam, den gik til Otto Christensen. Alle tre fik et diplom på, at de laver en fin honning.

Der har været holdt honningbedømmelser lige siden.

Billedet er fra honningbedømmelsen i 2008, hvor Benny Nielsen (tv) får pokalen bedste blomster-honning og Jørn Vestergaard får pokalen for den bedste lyng-honning.

Udflugter

18. august 2001 var der arrangeret en udflugt til Thy, hvor man besøgte Inger og Knud Sørensen i Tilstrup, hvor vi så deres biavl og fik smagt på deres honning og Ingers hjemmebak. Der var også et kig i Knuds værksted, hvor han laver deres biavlsmateriel, der virkelig var noget fint håndværk. Der blev også set en bi-gård på lyngtræk.

På vejen derop blev der gjort holdt ved en mohairgedefarm på Mors. Her blev der spist medbragt mad. Der blev set på gårdbutikken med de fine mohairuld produkter.

På hjemvejen blev der gjort holdt ved Vestervig kirke. Det var en usædvanlig fin tur med solskinsvejr.

Der har ligeledes været holdt en udflugt til Læsø i 2003 sammen med biavlerforeningerne i Ringkøbing Amt. På øen var der lavet en guidet rundtur af formanden for Læsø biavlerforening Kaj Klitgaard. Der blev

studeret kalkmaleriet i en kirke. Saltsyderiet blev demonstreret og et par gamle tanggårde blev betragtet. Til sidst var der afslutning hos Kaj Klitgaard, hvor man så hans brune bier.

Samarbejde med andre foreninger

Den 19. juni 2002 blev der holdt et møde med bestyrelserne i Ringkøbing Amt på Løvbakke Naturskole. Der mødte bestyrelsesmedlemmer fra Lemvig, Holstebro, Skjern og Brande biavlerforeninger. Her enedes man om at nedsætte et samarbejdsudvalg og et udflugtsudvalg.

Der var arrangeret en fælles udflugt til Sønderjylland med deltagelse af 47 medlemmer. Turen gik til Åbenrå, hvor der var besøg i skolebi-gården Laxmølle, samt besøg hos materielforhandler Swienty i Ragebøl.

Landsskuet

Ved Landsskuet den 26, 27 og 28. juni 2002 var Herning og Omegns Biavlerforening med, og der havde man stor hjælp fra de andre foreninger. Den 24. august 2002 havde man det første samarbejde med andre foreninger i amtet. Biavlerforeningen har siden deltaget på Landsskuet.

Billedet er fra Landsskuet i 2004 med besøgende

Grill-aftener

Som sommerarrangementer har der i flere år været holdt grill aften i

Naturskolen. De første arrangementer blev holdt ved bålpladsen bag naturcentret, men de senere år er det flyttet ind i naturlokalet. Disse arrangementer har været godt besøgt.

Udstillinger

Foreningen har også deltaget i forskellige udstillinger. Der har bl.a. været Storemarked ved Herning Museum, Haveoasen i Lind, Lundhede Planteskole i flere omgange

Udstilling på Lundhede Planteskole

Skolebørn på besøg

I sommeren 2003 startede man med at have nogle skolebørn på besøg i uge 30-31 så børnene kunne blive ”biavler for en dag”. Herningholm skole har bl.a. sendt elever til skole bi-gården to dage.

Skoleklasse på besøg

Vildbjerg Skole og Bier

Daværende skoleleder Ole Vestenaa syntes det kunne være en god ide at skolebørnene lærte lidt om bierne i bogstaveligste forstand. I samarbejde med Svend Eriksen, Hammerum, blev der lavet et observationsstade, som blev placeret i biologilokalet, hvor der også blev lavet hul i muren ud i det fri. Observationsstadet indeholdt fire almindelige tavler med én dronning. Der blev også etableret en bi-familie i et stade udenfor lokalet, som ligeledes havde én dronning. Denne stade brugtes til at vedligeholde observationsstadet med.

Hen på sommeren skulle der så høstes honning og dermed slyngning af denne. De små klasser var med ved slyngningen, og de syntes det var meget spændende arbejde. Det var lige før de var ved at kravle helt ned i slyngen for at være med. De fik også smagsprøver på den ny slyngede honning.

Formand i 25 år

Lørdag den 10. november 2001 blev der holdt afskedsreception for Otto Christensen. Det var en historisk begivenhed for Herning og Omegns Biavlerforening. Otto Christensen trak sig tilbage efter 25 år som formand. Da Otto overtog formandsposten i 1976 var baggrunden lidt dystert, da den hidtidige formand var død, og flere nærmest ønskede at nedlægge foreningen. Otto protesterede og blev overdraget formandshvervet, som han siden hen varetog på mesterlig vis.

Under receptionen takkede den nye formand for Herning og Omegns Biavlerforening, Egon Green, for den store indsats, som var ydet foreningen og skole bi-gården gennem årene. Gladelig havde Otto delt ud af sin store basisviden.

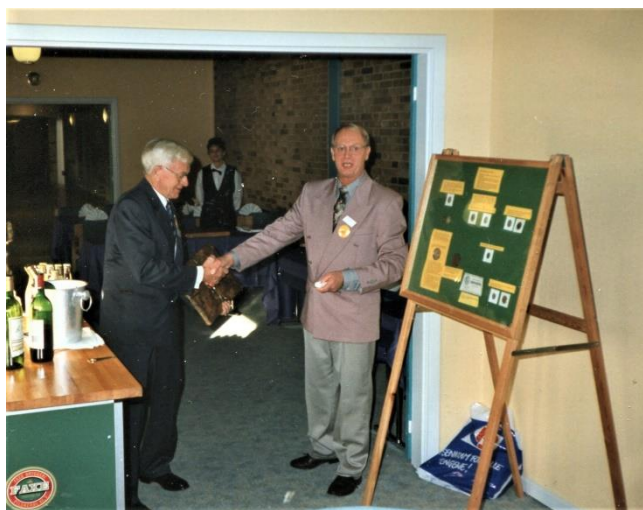
Formanden for Danmarks Biavlerforening, Kristian R. Skovmose rettede en tak til Otto Christensen, dels som en god kollega, dengang de to var formænd for hver sin forening i Ringkøbing Amt og bl.a. arrangerede en fælles bi-dag, dels som en loyal støtte i forhold til Danmarks Biavlerforening.

Altid har der været tilslutning til aktiviteter og forståelse for, at tingene ikke er gratis.

For Otto og hustruen Agnes starter nu en ny epoke, hvor der bliver lidt bedre tid, og for Herning og Omegns Biavlerforenings nye formand venter et stort ansvar i at skulle leve op til de foregående 25 års formandskab.

Her er det daværende næstformand Erik Ælmholdt der holder tale for Otto Christensen og overrækker ham Danmarks Biavlerforenings sølvnål og diplom og udnævnelse til æresmedlem af Herning og Omegns Biavlerforening.

Alle gæster blev naturligvis indskrevet i Herning og Omegns Biavlerforenings

gæstebog, som er udskåret i træ af Otto Christensen i anledning af foreningens 125 års jubilæum i 1995.

Den nye formand Egon Green skrev:

Otto Christensen har været med i bestyrelsen for Herning og Omegns Biavlerforening siden 1965, altså 36 år. Otto overtog styret som formand i 1976, så man kan sige Otto har gjort sin borgerpligt med 25 som formand.

Vi er Otto meget tak skyldig for interesse og flid omkring vores forening. Otto overtog en forening i stærk tilbagegang, men ved at starte med vintermøder og begynderkurser, samt oprettelse af en skole bi-gård, hvor han underviste i bi- og dronningeavl, har det givet en del nye medlemmer.

Otto var altid frisk, når der var tale om udstillinger. Han kunne godt lide at komme ud til folk og snakke om biavl.

Herning og Omegns Biavlerforening siger dig Otto og din hustru Agnes mange tak for en god og lang indsats i biavlens tjeneste.

Mad og honning

Af arrangementer, der været holdt en gang om året, er en aften med mad og honning. Nogle gange har medlemmerne selv stået for madlavningen, men der har også været instruktører ude fra. Menuerne skulle bestå af mad, hvori honning indgik som en ingrediens.

Første gang arrangementet foregik var i skole bi-gården på Løvbakke natur-skole.

Aulum Mølle

*Mad og honningaften på Vildbjerg
Sports- og Kulturcenter 2009.*

Arrangementer har også været holdt på Aulum Mølle, Vildbjerg skole og Vildbjerg Sports- og Kulturcenter.

Juleafslutning

Et af årets faste traditioner er også biavlerforeningens juleafslutning med gløgg og æbleskiver samt afsløring af årets biavler. Der synges et par julesange ligesom der spilles pakkespil, som er meget attraktiv. Enkelte gang bliver der læst en julehistorie.

Kubebinding

Foreningen har også holdt kursus i kubebinding.

Billede fra TfB 8/1972

Hans Juul Hansen prøver sig med kubebinding

Dronningeavl

Foreningen har gennem flere år undervist i dronningeavl. Vi har bl.a. været på besøg i Ringkøbing hos Hans Røj for at lære kunsten. Men også foreningens eget medlem, Svend Erik Eriksen, Hammerum, har undervist flere gange. Der har altid været fuldt tegnet til de afholdte kurser.

Kursus i dronningeavl hos Svend Eriksen (foto af Egon Thomsen)

Rengøringsdag

Hvert forår holdes der en rengøringsdag i skole bi-gården. Dagen starter med morgenkaffe og rundstykker, hvorefter man går til arbejdet. Alt materiale bliver gennemgået. Noget bliver rensat og vasket. Tråden i rammerne bliver strammet op og der bliver sat voks i. Skole bi-gården bliver rengjort. Når arbejdet er slut bliver der serveret gule ærter med alt tilbehør til.

Rammer monteres med voks

Skole bi-gården rengøres

Her nydes de gule ærter efter dagens arbejde

Sølvnål

Ved generalforsamlingen 24. oktober 2011 ønskede Egon Green ikke at fortsætte som formand. Han havde været i bestyrelsen i 26 år og heraf formand i 10 år. Egon Green fik overrakt Danmarks Biavlerforenings nål i sølv af næstformanden Egon Thomsen. Egon Green fik megen ros for sin ihærdighed og arbejde, og det var hans fortjeneste, det går så godt i biavlerforeningen.

Jeg har altid været bange for bier

Da vi flyttede på landet i 2012, byggede vi nyt stuehus. Da tagdækkeren kom, sagde han med det samme til mig, at jeg skulle tage at få mig nogle bier og blive biavler. Jeg kan tydeligt huske, at jeg tænkte: Nej tak jeg skal ikke have bier. Jeg har altid været bange for bier.

I 2016 kom min kone Annette så og fortalte, at hun havde tilmeldt sig et biavlerkursus i Herning og Omegne Biavlerforening, for nu ville hun holde bier. Det var selvfølgelig en anden snak, når HUN kom og sagde det. Jeg var nød til at erkende, at nu skulle vi til at være biavlere.

Annette deltog på begynderkurset i 2017 og vi fik de første familier hjem det år. Jeg fik lov at være lidt med på sidelinjen i bi-skolegården. Jeg må sige, at det var en meget positiv oplevelse. Der er altid mange medlemmer i foreningen, der er villige til at hjælpe og give gode råd. Uanset hvad man spørger om, så får man et eller flere svar. Der er ofte flere forskellige måder at gøre tingene på, men så må man jo vælge, hvordan man selv vil gøre.

Det første år er altid det sværeste, og vi havde da også behov for hjælp et par gange. Igen var det ikke noget problem, at få hjælp fra medlemmerne af Herning og Omegns Biavlerforening. Vi havde endda besøg i vores egen bigård ved et par lejligheder.

Nu var det jo Annette, som havde deltaget på kurset og fået al kursets viden serveret på et sølvfad. Jeg selv havde kun sporadisk viden fra min sidelinje deltagelse i bi-skolegården, så det første år var jeg den medhjælpende

ægtefælle, som slæbte magasiner, honning og sukker. Jeg kunne ret hurtigt se, at det med biavl er en kunst, man ikke kan læse sig til. Man lærer det efterhånden, som man gør det, og gentagelser år efter år giver viden og rutine.

Jeg skal normalt ikke have tingene ind med skeer, men jeg tænkte alligevel, at jeg nok hellere måtte tilmelde mig begynderkurset i 2018. Nu var vi jo biavlere, og det havde jo været en god oplevelse for Annette, så nu ville jeg også have det hele med fra begyndelsen.

Kurset begyndte i de mørke vinteraftener med teorien bag det hele og fortsatte i bi-skolegården om foråret med det praktiske arbejde og sluttede i efteråret, hvor vi fik den lille ny familie med hjem.

Jeg har siden været et aktivt medlem, og jeg høste konstant viden fra de andre medlemmer i foreningen. Jeg kommer til så mange aktiviteter som muligt, da det er fantastisk hyggeligt, og der er altid en god stemning. Der er mange måder at søge løsninger på, når man har udfordringer med biavl. Jeg har den opfattelse, at jeg helst vil spørge nogle mennesker, som jeg har tillid til, frem for at søge svar i de sociale medier, som det er blevet så udbredt at gøre. Det giver også et godt netværk til de mere erfarne biavlere og selvfølgelig deltagerne fra ens eget bi-skolegårdshold. Jeg kan kun anbefale at deltage så meget som muligt i foreningens aktiviteter.

Nu er det næste hold i gang i bi-skolegården, og man gengenoplever entusiasmen og forundringen hos de nye biavlere. Jeg opfatter stadig mig selv som begynder efter kun tre år med biavl, men kan på trods af det, begynde at hjælpe de nye. Det er fortsat en fornøjelse at komme i Herning og Omegns Biavlerforening. Nu er jeg biavler sammen med min Annette – og fik jeg forresten sagt, at jeg er (lidt) bange for bier.

Peter Weiglin
Biavler

Pigerne i Haven.

”Jeg kunne godt tænke mig at have bier. Da det første gang blev nævnt omkring morgenbordet var der nok lidt stille. Men nu 1½ år senere er der to

familier med børn, der alle har haft hænderne i vores tre ”bi-familier” fortæller Gitte.

Det blev en hurtig beslutning fra os begge, siger Gitte, der for over godt et år siden nævnte, hun havde meldt sig til et begynderkursus i biavl, til Sandra. Og Sandra ville med. For Gitte skulle da ikke gå til det uden hende.

”Vi blev hurtigt enige om, at så fik vi også en god undskyldning for at hygge sammen, og mændene fik fri. Og vi synes det kunne være alletiders at have ungerne med i arbejdet med bierne” tilføjer Sandra.

Sandra’s familie består af tre børn, fra fire år og op til 12. Og hos Gitte er en 15 årig teenager en del af holdet. Bierne skulle i første omgang stå i haverne i Herning og så måske på lyng på et stykke jord, de begge har adgang til. Men indtil nu har de nu ikke været ude af haverne, for det er jo alt for hyggeligt at have dem summende rundt og kunne mødes og kigge i kasserne og se, hvad de har lavet, over et glas vin eller kaffe.

Gitte i sin bi-gård

”Det første spørgsmål fra gæster er som regel, om det ikke er farligt, eller om vi ikke bliver stukket, men så tager vi gæsterne med ned til staderne, så de kan hilse på pigerne, og så er de ofte solgt på ideen selv”.

”Da vi startede på begynderkurset, er man jo helt grøn, og intet gav helt mening. Men vores fantastiske lærere fik forklaret os det hele, og da vi var færdige med teorien i skolen og fik hænderne i bierne begyndte det hele, de havde lært os at give mening”.

Sandra og Gitte var med på begynderkurset fra 2019 og har begge været utroligt glade ved forløbet.

”Alle vores lærere og de andre medlemmer hjalp altid gerne, og trods delte meninger om hvordan man skal gøre det ene og andet fra medlemmerne, fik vores lærerhold nu altid

Maling af magasiner

guidet os i mål. De har virkelig været gode og altid fået os det vist, så vi kunne bruge det hjemme”.

Pigerne besluttede ret hurtigt, at de ville købe en stor bi-familie, så de var sikre på, de havde nok efter vinteren, hvis den ene nu ikke skulle overleve. Så de to skole bi-gårds-familier fik en mere tilføjet i foråret. Og nu efter vinter står pigerne med alle tre familier i god behold.

”Det har været utroligt nemt at gå i gang med, og fascinerende at lære om bierne. Selv vores mænd synes det er interessant nok til at kigge med af og til. Og vi synes jo det er helt naturligt, at to piger holder bier, for det er jo et univers, hvor pigerne bestemmer, og det kan vi jo forstå!” griner Gitte.

Det med børnefamilier og bier snakker pigerne meget om. For de synes begge, det er en ting, der er helt perfekt til børn. Der blev købt børnedragter sammen med begyndersættet, og ungerne var med fra starten af. De holder tavler og kigger med i kasserne, når de skal åbnes.

Det har nærmere været et problem at forklare de mindste, at man ikke bare kan åbne hver dag og kigge. Ungerne har været med til det hele fra almindelig rengøring til at slynge honning. Og de glæder sig allerede til næste gang. Og begge familier er blevet meget glade for den honning, der kan nydes.

Pigerne har lige købt deres egen lille slynge og lidt andet, så udstyret er klart til de næste år i deres bi-gårde. Og der er købt kold rosé og kaffe, så der kan hygges med det hele. For det er en lige så stor del af det hele.

”Vi er afhængige af de bier! Og vi synes, det har været super og komme igennem både begynderkurset og året med bierne. Og de kommer vist aldrig helt ud af haverne. Og har man først fået flydende frisk honning på sine sommerjordbær, så er der vist ingen vej tilbage” siger pigerne og smiler.

Bier og Bikuber - som motiv på mønter, medaljer, tegn og emblemer.

Af Preben Eriksen

Som biavler glæder man sig altid til den første varme forårsdag, så man kan åbne låget på bistaderne og se, hvordan bierne har klaret vinteren, og man kan påbegynde arbejdet og håbe på, at sommeren giver en god honninghøst.

At samle bier.

Man behøver ikke at slippe bierne om vinteren for rent numismatisk (*numismatik = læren om mønter og medaljer*) er det et spændende samleområde.

Bien er det eneste insekt, som mennesket til alle tider har betragtet med en vis sympati, selvom den kan stikke. Et spansk hulemaleri, der er mere end 15.000 år gammel, viser, at man også dengang indsamlede honning fra vilde bier.

Afbildninger og hieroglyffer fra egyptiske templer og kongegrave viser, at år 3.000 f. Kr. havde man biavl i Egypten.

I antikken var biavl meget omfattende, idet honning var det eneste sødemiddel, man havde. Honning er det sødeste stof, der findes, og af alle smag er det søde det, vi holder mest af.

Man ved fra de græske kilder, at de studerede meget intens bi-samfundets opbygning, hvorimod romerne mere beskæftigede sig med praktisk biavl, som de havde specielle slaver (mennesker der ikke tog sig af et bistik) til at udføre.

Men i antikken fandt man ikke ud af, at bi-samfundets leder var ”**dronningen**” idet dronningens latinske navn er ’Rex apum’ = bi-konge.

En af antikkens smukkeste byer, Efesos, beliggende på Lilleasiens vestkyst (nu Tyrkiet) begyndte år 470 f. Kr. at præge mønter. På mønternes forside har de en bi. Fig. 1.

Fig 1. Ved siden af bien står EF for byen Efesos.

Efesos er kendt for sit Artemis tempel. Artemis var frugtbarhedsgudinde. Ypperstepræsten i Artemis templet blev kaldt "Bi-konge" og præstinderne betegnede som "Melita" (honningpiger), dette navn kunne måske give den

tanke, at det var glædespiger, men sådan forholdt det sig ikke, de skulle være strengt kyske. Hvorledes Artemis' kyskhed kunne forenes med hendes rolle som frugtbarhedsgudinde, er en af de gåder, som den græske mytologi har så mange af. I omkring 300 år anvendte Efesos bien som

møntmotiv.

Under renæssancen begyndte bier og bikuber at dukke op som heraldiske motiver. Bikuben blev et symbol for et mønstersamfund. Mønsterstaten, eller **Staten** slet og ret, og derfra igen for statens overhoved. En fransk konge havde dette motto: **"Den konge, som vi bier er underkastet, bruger ikke sin brod!"** I 1600 og 1700 tallet førte de enevældige konger ideen videre. Bikuben skulle opfattes som et billede på enevældens gode regering og velordnede samfund, den mægtige, men velvillige konge, der nok havde en brod, men ikke brugte den, og som sørgede for honning til alle. Sammenligningen var naturligvis aldeles forkert. Dels var herskeren ikke en "Konge" i bikuben, men en "Dronning". At bi-herskeren var af hunkøn, var man dog endnu ikke klar over. Den numismatiske eller heraldiske bikube er den gamle halmkube afbildet i Ole Magnus (1490 – 1557): "Historien om de nordiske Folk". Fig 2.

Fig 2. Biavl i 1500 tallet

En lignende bikube med sværmende bier er vist på en fransk jeton fra 1584. Fig 3.

Fig.3. Fransk jeton fra 1584. Forsiden har omkring Burgusds våben en sentens af Cicero: **SALVS POP (VLI) SVPR (EMA) LEX ESTO** (V skal læses U) = Folkets vel skal være højeste lag. På bagside står: **PLEBISAMOR REGIS CVSTODIA** = Folkets kærlighed er kongens styrke.

Fra slutningen af 1700'tallet og frem til vore dage har bier og bikuber symboliseret flid, sparsommelighed, pligtfølelse og solidaritet. Det var

begrundelsen for, at Generalleutnant Firck som præmie for flid i de militære skoler fik slået en medalje i 1793, graveret af J. E. Bauert. Fig 5

Fig 5. Omskrift foroven: **SIG OG ANDRE NYTTIGE**. En på fodstykket stående bikube mellem blomster omsværmet af bier. På bagsiden: **GAK HEN OG GJØRLIGE SAA**. Et citat fra Lucas Kapitel 10 vers 37.

I 1800'tallet tager industriherrerne (industria betyder flid) og arbejderbevægelsen den flittige bi, eller hele bikuben til sig som symbol for travl beskæftigelse, driftighed, stræbsomhed og foretagsomhed. Handelsbyer, storkøbmænd, industriherrer og arbejderforeningen satte byen eller en bikube i deres skjold. Fig. 6.

Fig 6. a. Foretagsomhedens, flidens og samarbejdets bikube samt symbol for handel og søfart: (Merkurs hat og stav, Neptuns trefork) var fra 1880'erne firmamærke for Wessel og Vets hvidevareforretning. I dag Magasin du Nord. Det lille skilt med nummer fungerede som kontokort I Magasin du Nord.

b. Omskrift: **BRODERLIGE ARBEJDERKLASSE HJÆLPEFORENING. UNDER BIKUBEN: OPRETTET I DECEMBER 1854.**

c. Omskrift: **STIFTET 30. SEPTEMBER 1877. På fanebåndet: SKODSBORG ARBEJDERFORENING.**

d. Omskrift: **HAANDVÆRKER OG SANGFORENING ODDER.**

a.

a.

Arbejderforeningerne måtte i slutningen af 1800'tallet ikke fungere som en fagforening. Derfor kaldte de sig Hjælpeforening og Sangforening.

EN LØVE OG EN BI

Umiddelbart synes man ikke, at de to dyr kan have meget med hinanden at gøre – og dog!

Der var engang - helt tilbage i oldtiden – et menneske, der lavede denne udsmykning med en løve og en bi. En dejlig etruskisk løve og lige over hendes bagkrop en bi. Motivet har haft en religiøs betydning. Fig. 7

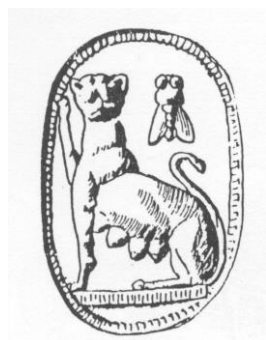

Fig. 7. Etruskisk udsmykning med en løve og en bi.

Det at man i oldtiden satte en løve og en bi i forbindelse med hinanden, og man i Det gamle Testamente har en beretning om en løve og bier, var medvirkende til, at Danmarks Biavlerforening på sin honning etiket havde en løve omsværmet af bier. Fig. 8.

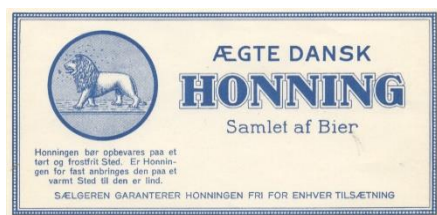

Fig. 8. I dag anvendes løveetiketten kun ved museumssalg.

I forbindelse med den NORDISKE INDUSTRI LANDBRUGS OG KUNSTUSDSTILLING I KJØBENHAVN 1888 uddelte Den danske Biavlerforening en medalje i sølv, som førstepræmie og i bronze som anden præmie. Fig. 9.

Fig. 9. Medaljen er præget i Birmingham af Elkington & C. 1888. Foroven: **DEN DANSKE BIAVLER FORENING** derunder en stående løve til venstre foran dens åbne mund en bi og over dens ryg en otte armet stjerne. Under det ophøjede fodstykke: **UD AF DET STÆRKE**

KOM DET SØDE. Sølvmedaljen uddeltes som 1. præmie.

Bagside: indenfor en bred randindfatning, som dannes af otte halvcirkler, med forskellige blomster og mellem otte halvbuer sværmende bier, et blankt felt til indskrivning. 52 mm, 48 gram.

Den afbildede bronzemedalje er uddelt som anden præmie på en udstilling den 13. september 1891 i Nyborg i forbindelse med Den danske Biavler Forenings 25 års jubilæum.

UD AF DET STÆRKE KOM DET SØDE, står der på medaljens forside. Disse ord er hentet fra en beretning i Det gamle Testamente. **DOMMERBOGEN KAP. 16.**

1. v. Engang Samson kom ned til Timna, så han en af filistrenes døtre.
2. v. Og da han kom tilbage derfra, fortalte han sin fader og moder det, og sagde: ”Jeg har set i Timna, en af filistrenes døtre; nu må i hjælpe mig at få hende til hustru.”
3. v. Hans fader og moder svarede ham: Findes der da ingen kvinder blandt dine landsmænds døtre eller i hele dit folk, siden du vil tage dig en hustru hos de uomskårne filistre”? Men Samson svarede sin fader: ”Nej, hende må du hjælpe mig til, thi det er hende jeg synes om”!
4. v. Hans fader og moder forstod ikke, at det kom fra HERREN, som søgte en anledning til strid mod filistrene. På den tid havde filistrene nemlig magten over Israel.
5. v. Samson tog nu med sin fader og moder ned til Timna. Da de nåede vingården uden for Timna, se, da kom en ung løve brølende imod dem. (Der levede løver i Israel på den tid).
6. v. Så kom HERRENS Ånd over Samson, og han sønderrev løven med sine bare næver, som var det et gedekid.
7. v. Derpå drog han ned og bejlede til kvinden; thi Samson syntes om hende.
8. v. Da han efter nogen tids forløb vendte tilbage for at ægte hende, gik han hen for at se til løvens ådsel, og se, da var der en bisværme og honning i løvens krop.
9. v. Han tog da honningen i sine hænder og spiste deraf, medens han gik videre; og da han kom til sin fader og moder, gav han dem noget deraf, og de spiste; men han sagde ikke, at han havde taget honningen fra en løves krop.

10. v. Så drog Samson ned til kvinden; og de holdt gilde, som de unge havde skik.
11. v. Da de så ham, udvalgte de tredive brudesvende til at ledsage ham.
12. v. Og Samson sagde til dem: ” Jeg vil give Eder en gåde at gætte; hvis I i løbet af syv gildedage kan sige mig løsningen, vil jeg give Eder tredive linnedkjortler og tredive sæt klæder.
13. v. men kan I ikke sige mig den, skal I give mig tredive linnedkjortler og tredive sæt klæder!” De svarede: ”Sig din gåde frem og lad os høre den!”
14. v. Da sagde han til dem: ”**Fra æderen kom æde, fra det stærke sødme?**” Men da de tre dage var omme, havde de ikke gættet gåden.
15. v. Og den fjerde dag sagde de til Samsons hustru: ” Lok din mand til at sige os løsningen, ellers brænder vi dig og din faders hus. Har I budt os herhen for at tage alt fra os?”
16. v. Da hang Samsons hustru over ham med gråd og sagde: ”Du hader mig jo og elsker mig ikke! Du har givet mine landsmænd en gåde at gætte, og mig her du ikke sagt løsningen!” Samson svarede hende: ”Jeg har ikke sagt min fader og moder den, og så skulle jeg sige dig den!”
17. v. Men hun hang over ham med gråd, de syv dage gildet varede; og den syvende dag gav han hende løsningen, fordi hun plagede ham. Så sagde hun til sine landsmænd gådens løsning.
18. v. Den syvende dag, før han gik ind i kammeret, sagde byens mænd: ”**Hvad er sødere end honning, og hvad er stærkere end en løve?**” Men han svarede dem: **Havde I ikke pløjet ned min kalv, havde I ikke gættet min gåde!**” Samson vendte senere tilbage for at tage en grusom hævn over sin hustru.

Medaljens ord: ”**UD AF DET STÆRKE KOM DET SØDE**” stammer fra Samsons bryllupsgåde til filistrene. Derimod kan det ikke være Samsons Løve, der er afbildet på medaljen. Samsons løve var jo en død løve. Den brændende sol og den tørre luft må have forvandlet løvekadaveret til et lugtfrit skelet, som bierne har kunnet bruge til bosted.

Billedet på medaljens forside viser en levende løve med én bi, der flyver ved løvens gab. Over løven er der en stjerne. Dette billede er en kopi af en gammel romersk gemme. En gemme, er en hel- eller halvædelsten, hvori der er udskåret figurer. En gemme blev brugt som smykke, amulet eller segl. I kejsertiden dyrkede romerne lysguden/solguden Mithra. Mithradyrkelsen var især udbredt blandt soldater og fattige. Mithradyrkernes amulet var et billede på lysets kamp mod mørket. Rimeligvis er løven symbolet på solen,

og stjernen over løven symboliserer de otte planeter, som kredser om solen. Bien opfattes som månen. Her er altså et billede på de vigtigste himmellegemer, hvor løven (solen) sluger bien(månen). Natten bliver afløst af dagen.

Bier på medaljer

Før i tiden var det almindeligt, at man markerede en forenings jubilæum med en medalje. I 1916 havde Danmarks Biavler Forening (der er sket et navneskifte) 50 års jubilæum, det fejrede man i Nyborg, hvor foreningen var blevet stiftet i 1866. Fig 10.

*Fig. 10. Forside: **DANMARKS BIAVLER FORENING 1866 – 1916** omkranset af en laurbærkrans.
Bagside: **LANDSUDSTILLINGEN I NYBORG 1916.***

I 1930 var der Landsudstilling i Roskilde, hvor man fik slået en medalje. Bagsiden er identisk med medaljen fra 1916, men nu står der på forsiden: **GL. ROSKILDE AMTS BIAVLER FORENING 1880-1930.** Fig. 11.

Fig. 11. Medaljen fra Roskilde er meget sjælden.

Bier på mønter

Først i moderne tid er der igen kommet mønter med bier og bikube. Italien har to mønter med en bi. 10 centimos 1919-1937 og to lire fra 1953. Velkendt er den norske 10 øre fra 1958-1973 med en stiliseret bi på

forsiden. Den nye stat Slovenien udsendte i 1992, deres første mønter, hvor 50 Stotinov viser en bi med bukser og omskrift APIS MELIFERA – biens latinske navn. Herhjemme har Fristaden Christiania slået 1 FED i 2005 med en bi på et tavleudsnit.

Kilder:

Mathiesen, Hans Erik: Grækernes mønter.

Bergsø, Vilhelm: Danske Medailler og Jetons fra 1789-1891.

Achen, Sven Tito: Symboler omkring os.

Tidsskrift for Biavl 1880 til 1930.

Den største medalje jeg har (er seks cm og vejer 145 gram) er præget af Wessel og Vett i anledning af Magasin du Nord's 25 års jubilæum i 1906. Forside: Magasin hovedindgang på Kongens Nytorv, overfor Det kongelige Teater. Hvis man stiller sig op over ved Det kongelige Teater og ser op på Magasin tårn, er der en meget smuk forgyldt Bikube.

Donationer

I forenings historie har flere medlemmer foræret foreningen deres bi-gårde og deres materiel.

I 1966 forærede Ole Pedersen, Harrild ved Fasterholt, på grund af alder sin bi-gård på ikke mindre en 26 bistader til forening.

I 2014 døde Vagner Hallundbæk i Hammerum, hans børn forærede foreningen tre stader og alt hans biavlsmateriel og udstyr, kun slyngen skulle foreningen betale.

I 2017 har Spar Nord og Nordea doneret hver kr. 10.000 til borde og bænke som er lavet på Produktionsskolen (i dag FGU – Forberedende grunduddannelse)

I 2018 forærede Ingrid Christiansen fem bistader med bier til foreningen.

Allergi imod bistik.

Jeg startede i 2015 med at have 2 bistader hjemme i haven efter at have gennemgået foreningens grundkursus. Det gik faktisk godt med pasningen af bierne, men jeg blev dog stukket nogle gange. Det hævdede ret voldsomt hver gang og jeg tænkte vel nok at det sikkert ville blive bedre med tiden.

En var sommerdag med havearbejde blev jeg stukket af en bi oven på hovedet. Så tænkte jeg, at jeg nok hellere måtte gå i bad i tilfælde at jeg skulle til læge. I badet besvimede jeg og min kone ringede 112 og jeg blev kørt på sygehuset.

Det samme hændte senere på sommeren med 112 og et sygehusbesøg.

Efter dette skulle bierne ud af haven og et medlem var så venlig at tage mine bier hjem til sig vinteren over. Jeg fik dog bierne hjem igen til foråret.

Herefter gik jeg i gang med et 5-årigt vaccination program og det foregik i Silkeborg. Efter i alt 50 ture til Silkeborg blev jeg færdig ved årsskiftet 2019-20.

I dag prøver jeg at være godt klædt på ved bi-arbejdet, men bliver dog stukket nogle enkelte gange i løbet af en sæson uden de store problemer.

Mange siger at jeg er tosset når jeg stadigvæk arbejder med bier, men det er spændende og giver også meget socialt samvær i skole-bigården.

Svend Ebbensgaard

Oversigt over medlemstal for Ringkøbing Amtskreds

Ringkøbing Amtskreds mod hele landet

År	Ringkøbing amtskreds	Hele landet	År	Ringkøbing amtskreds	Hele landet
1946	3.248	36.961	1962	978	14.474
1947	3.188	36.783	1963	888	13.745
1948	3.051	36.332	1964	805	12.950
1949	3.094	36.225	1965	728	12.261
1950	3.122	36.013	1966	685	11.586
1951	3.143	35.979	1967	680	10974
1952	3.070	35.331	1968	668	10324
1953	2.707	31.166	1969	629	9603
1954	2.325	26.944	1970	567	8792
1955	1.908	23.067	1971	527	8058
1956	1.620	21.219	1972	489	7620
1957	1.484	19.641	1973	475	7415
1958	1.358	18.291	1974	462	7434
1959	1.270	17.386	1975	444	7433
1960	1.200	16.759	1976	416	6975
1961	1.073	15.489	1977	427	6899
			1978	424	6283

Oversigt over medlemstal Herning og Omegns Biavlerforening

Herning og Omegns Biavlerforening mod hele landet

	Herning B.F.	Hele landet		Herning B.F.	Hele landet
1980	148	5694	2000	74	4087
1981	138	5822	2001	69	3734
1982	85	6256	2002	64	3749
1983	94	6796	2003	67	3814
1984	86	7240	2004	77	3847
1985	99	7473	2005	85	3671
1986	95	7332	2006	86	3667
1987	100	7266	2007	83	3624
1988	98	7110	2008	82	3583
1989			2009	85	3683
1990	94	7024	2010	87	4020
1991	93	6533	2011	95	4299
1992	87	6011	2012	110	4600
1993	84	5726	2013	108	4934
1994	78	5401	2014	114	5297
1995	73	5142	2015	111	5346
1996	70	4907	2016	117	5771
1997	67	4567	2017	122	5892
1998	69	4277	2018	121	6004
1999	73	4170	2019	137	6282

Priser på materiel i 1927

Biavlsredskaber.

Prisliste 1927.

Carl Rasmussen,

Telefon 353 og 225. Kallundborg. Post-Konto 5095.

Alle tidligere Prislister annulleres.

Lebe- Nr.		Nr.	Øre
	210 Bipibe af Messing. Mod. Malling, pr. Stk.	4	65
	212 „Grønnings Bipibe“	5	50
	214 Pibehue til Nr. 212 og alm. Piber	—	65
	216 Pibe-hoved til Nr. 212	1	65
	220 Mekanisk Røgpuster „Vulcan“	10	00
	222 Røgpuster med Blæsehøj.	6	50
	236 Skællekniv	1	50
	238 Skælle-gaffel „Badenia“	2	25
	242 Spatel, 12 ctm. Blad	—	75
	244 Spatel, 24 ctm. Blad	1	25
	246 Studekniv	1	35
	248 Studekniv med Rillerenser	1	60
	249 Studekniv „Universal“	3	75
	250 Fin-Bestænker	—	75
	254 Dronning-Cellebeskyttere	—	30
	255 do do af Traadvæv	—	25
	258 Dronningbure	—	50
	262 Honningløseren „Carl“	1	65
	265 Bittammer af Traadvæv	—	25
	266 Loddekanden „Rapid“	2	15
	267 Tavlespore „Primus“ m. takket Hjul	1	00
	268 Tavlespore, ordin. m. takket Hjul	—	65
	269 Tavlespore med glat Hjul	1	00
	270 Tavlespore med Varmekolbe	2	00
	272 Tavletraad	pr. kg.	4 00
	274 Tavletraad i smaa Ringe à 25 Gr.	pr. Stk.	15
	276 Spritlampe til Opvarmning af Tavle- spore	—	75
	278 Tavletang	2	50
	280 Hulapparat til Gennemhulning af Rammer	—	4 50
	282 Bundrenser	1	15
	284 Bislor	1	65
	286 Tavlespejl	1	65
	288 Bibørste	—	85
	292 Tavlebeskærer (Rullekniv)	1	25
	300 Bihandsker i fire Størrelser, Nr. 7— 8—9—10	—	4 00

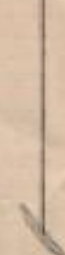
Nr. 210.

Nr. 220.

Nr. 236.

Nr. 242.

Nr. 272.

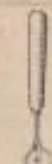
Nr. 286.

Nr. 265.

Nr. 276.

Nr. 268.

Nr. 312.

Uden Forbindende.

Carl Rasmussen, Kallundborg.

Løbe- Nr.		Nr.		Øre	
		304	Solvokssmelter med Bakker, men uden Glas	pr. Stk.	10 00
		312	Møllers forbedrede Fodrer (Rammemaal bedes opgivet), 1 Liter.....	—	1 50
		313	Møllers forbedrede Fodrer (Rammemaal bedes opgivet), 2 Liter.....	—	1 70
		316	Møllers forbedrede Fodrer (Rammemaal bedes opgivet), 20 Øre mindre.	—	48 00
		316	Kunsttavleforme 10×12"	—	48 00
		318	Kunsttavleforme, større, passende til 10×12, 12×10, 12×12 og Lavnormal	—	60 00
	Nr. 248. 246.	320	Kunsttavle - Valseværker, billige Dagspris. Forlang Tilbud!		
	Nr. 254.	330	Zinkdalse, 72½ cm, 10 mm Rille...	—	65
		332	Hvirvler med Hæl, 1½" Skruer.....	pr. Par	15
		334	Tagholdere, eet Led, med Bolte (til Fremtidsstader)	pr. Stk.	60
		336	Tagholdere, to Led, med Bolte (til alm. Stader)	—	70
		338	Bihushængsler, galv., til alm. Stader, med Skruer	pr. Par	60
		340	Bihushængsler, galv., lange, Blade m. Skruer (til Fremtidsstader)...	—	75
	Nr. 414.	341	Afstandsbøjler	pr. Stk.	01
		342	Afstandskræmper	100 Stk.	15
		343	Afstandsstifter	—	85
		344	Tal af Aluminium til Numerering af Stader	pr. Stk.	10
		346	Galv. Traadvæv, svært, til Udslyngningsmaskiner, 25 cm. bredt, pr. løb. Meter	1	25
		348	Galv. Traadvæv, bitæt	pr. □	30
		370	Dronninggitter af Zink pr. □"	—	01
			Idealgitter af Staaltraad, Fremtidens og ubetinget det bedste Dronninggitter.		
		374	Lodret 10×12 i Træramme	pr. Stk.	2 50
		375	Lodret 12×10 i Træramme	—	2 50
		376	Lodret 12×12 i Træramme	—	2 75
		377	Lodret Lavnormal i Træramme.....	—	2 25
		378	Vandret 10×12, 12×10 og 12×12 uden Træramme	—	2 75
		379	Vandret Lavnormal uden Træramme Aug. Petersens Dronninggitter af Træ.	—	3 25
		380	Lodret Lavnormal	—	19
		381	Lodret 12×10	—	24
		382	Lodret 10×12 og 12×12	—	25
		384	Vandret 10×12, 12×10 og 12×12...	—	26
		386	Vandret Lavnormal	—	28
		390	Listegitter af Bøgetræ, vandret (Rammemaal bedes opgivet).....	—	2 00
		392	Listegitter af Bøgetræ, lodret (Rammemaal bedes opgivet)	—	1 75
	Nr. 320.	404	Altspiringspande, høje, m. Hane... Uden Forbindende.	—	7 50

Carl Rasmussen, Kallundborg.

Nr. 249. Nr. 258. Nr. 370.

Nr. 500.

Nr. 541.

Nr. 278.

Nr. 262.

Nr. 214.

Nr. 266.

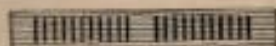
Label- Nr.		Kr.	Ore
406	Udstyngningsspande, lave, m. Hane pr. Stk.	7	50
410	Honninghænder	1	50
414	Honningsi, ny praktisk Model med dobbelt Si	4	00
416	Honningsi som Nr. 414, men med enkelt Si	2	50
418	Honningsi m. stilbart Stativ, passer til enhver Størrelse af Spand	1	50
430	Honningsspande, lette, til Postforsendelse, Indhold $2\frac{1}{2}$ – $4\frac{1}{2}$ –10 og $12\frac{1}{2}$ kg, til billigste Dagspris.		
432	Honningsspande, svære, til Baneforsendelse, Indh. 15 og 25 kg, til billigste Dagspris.		
436	Honningdaaser, Indh. $\frac{1}{2}$ og 1 kg, til billigste Dagspris.		
454	Honningglas, smukke, hvide, med Skruelaag, $\frac{1}{2}$ og 1 kg, til billigste Dagspris.		
464	Etiketter	100 Stk.	1 75
466	Prøveglass	pr. Stk.	40
470	Halmkuber	2	65

BISTADER.

Alle mine Stader er af en ekstra fin Kvalitet, smukt forarbejdede af primo Materialer, færdigsejlede og forsynede med Ben af Egetræ og svære Rammer. Alle Maal i nøje Overensstemmelse med de vedtagne Standardmaal.

500	Enkeltstade 10×12 (Rammemaal 27.5×33 cm.), 78 cm langt, 18 Rammer i Underrummet, 1 Trædør, 1 Glasdør, 2 Magasiner med hver 8 Halvrammer, Rammerne m. Hjørneklodser og tophovede Stifter til Sidesstyr, dobbelt Bund, Bund og Forvæg af Krydsfinér, som ikke let revner, Sidevægge af $\frac{3}{4}$ " Træ, Zinkfalse, Dækbrædder, Kækkflyvebrædt, løs Dør i Stadets Bagside, Bivej over Tavlebærene, under og for Enden af disse, udvendig beklædt med Jalousbrædder, Taget beklædt med Zink og forsynet med Tagholdere	pr. Stk.	37 00
502	Fremtidsstade 10×12 , som Nr. 500, men med 2 Jalousbrædder fastgjorte til Taget og med 4 Stk. Magasinkasser med hver 8 Halvrammer, ekstra Flyvehul paa Stadets venstre Side		41 00
504	Lavnormal-Stade $14 \times 8\frac{1}{2}$ (Rammemaal 36.6×22.2 cm.), udstyret som Nr. 500		39 00
506	Lavnormal-Fremtidsstade $14 \times 8\frac{1}{2}$ (Rammemaal 36.6×22.2 cm.), som Nr. 504, men med 2 Jalousbrædder fastgjorte til Taget, med 4 Magasinkasser, deraf 2 med 8 Halvrammer og 2 med 8 Halvrammer, ekstra Flyvehul paa Stadets venstre Side		43 00

Carl Rasmussen, Kallundborg.

Nr. 550-556.

Nr. 500.

Nr. 600.

Vokstavler, der af anerkendt Fagmand fremstilles med udsøgt Omhu udselkende af garanteret ægte Bivoks, der fremtræder i en særlig smuk og fejlfri Udførelse med skarpt Præg og høje Celleranter, der ved sin upåklagelige Kvalitet har vundet Udbredelse og Anerkendelse over hele Danmark, der ledsages af det mest betryggende Garanti, sælges til billigste Dagspris. Prøver og Tilbud sendes franco. Voks forarbejdes til Tavler.

Bivoks er i Reglen paa Lager og sælges til billigste Dagspris.

Varene sendes for Modtagerens

Løbe-		Nr.	Obs
508	Enkeltstade 12×10 (Rammemaal 32,7×28 cm.), bygget og udstyret som Nr. 500...	39	00
510	Fremtidsstade 12×10 (Rammemaal 32,7×28 cm.), bygget og udstyret som Nr. 502	43	00
512	Enkeltstade 12×12 (Rammemaal 32,7×33 cm.), bygget og udstyret som Nr. 500...	39	00
514	Fremtidsstade 12×12 (Rammemaal 32,7×33 cm.), bygget og udstyret som Nr. 502	43	00

LØSE RAMMER

af udsøgte Materialer og med topbuede Afstandstilber.

520	Heirammer til 10×12 Stadet.....	Stk.	20
521	Heirammer til 12×10 Stadet.....	—	20
522	Heirammer til 12×12 Stadet.....	—	20
523	Heirammer til Lavnormal-Stadet.....	—	20
530	Halvrammer til 10×12, 12×10 og 12×12 Stadets Magasiner.....	—	15
533	Halvrammer til Lavnormal-Stadets Magasiner.....	—	15

Magasinkasser med Halvrammer.

550	Magasinkasse til 10×12, 12×10 og 12×12 Stadet med 8 Halvrammer.....	2	75
556	Magasinkasse til Lavnormal-St. med 8 Halvrammer.....	2	75

Magasinkasser med Heirammer.

560	Magasinkasse til 12×10 Stadet med 8 Heirammer.....	3	50
562	Magasinkasse til Lavnormal-St. med 8 Heirammer.....	3	50
564	Magasinkasse til Lavnormal-St. med 10 Heirammer.....	4	25

566	Jalousibrædder til Børstede: 10×12, 12×10, 12×12 og Lavnormal, sælges i Sæt, indeholdende alle de til et Stade nødvendige Jalousier (Rammemaal bodes opgivet). Pr. Sæt til Enkeltstade	6	75
	Pr. Sæt til Fremtidsstade	8	50

Alle andre Dele til Stader leveres omgående.

568	Glasrammer (Rammemaal bodes opgivet).....	1	00
570	Sværmlangekasse med 6 Rammer.....	6	00
572	Midlertidig Sommerbolk med 10 Rammer og Indskud.....	8	00
580	Tavleblok til alle Maal.....	1	00
582	Hjørnekodser, stråtskærne.....	100	Stk.

Udslyngningsmaskiner.

600	Udslyngningsmaskine med Snoretræk, passer til 10×12, 12×10 og Lavnormal.....	48	00
602	Udslyngningsmaskine med Snoretræk, større end Nr. 600, passer til alle Maal.....	52	00
604	Udslyngningsmaskine med Snoretræk, ekstra stor og stærk, passer til alle Maal.....	62	00
606	Udslyngningsmaskine med 3 Sold til 10×12, 12×10 og Lavnormal.....	58	00
608	Udslyngningsmaskine med 3 Sold til alle Maal.....	68	00

620	Sold til Udslyngningsmaskine Nr. 600, Par.....	4	00
622	Sold til Udslyngningsmaskine Nr. 602, Par.....	4	50
624	Støbe- og Snødegods til Nr. 600 og 602, pr. Sæt.....	14	00
626	Snor til Udslyngningsmaskiner, pr. Meter.....	1	00
628	Beholder til Udslyngningsmaskine Nr. 600.....	14	00
630	Beholder til Udslyngningsmaskine Nr. 602.....	16	50
632	Beholder til Udslyngningsmaskine Nr. 604.....	20	50
640	Fører i Bland.....	2	50
642	Blavlernes Lommebog af A. P. Andersen.....	1	00

Regning og Risiko og, naar ikke andet er aftalt, altid mod Efterkrav.

Ifølge Danmarks Statistik svarer kr. 1,00 i 1927 til kr. 135,36 i 2019.

Så kan man selv beregne, om man får mere eller mindre for pengene i dag end i 1927.

Levende fuldskæg

Fortegnelse over formænd

1870 – 1898 Postmester C. Theill

1898 – 1929 Væver Christian Nielsen

1929 – 1931 Portør Eriksen

1931 – 1965 Overportør M. Søndergaard

1965 – 1976 Overlærer A. Jensen

1976 – 2001 Otto Christensen

2001 – 2009 Egon Green

2009 – 2014 Vagn Mouritsen

2014 – 2018 Egon Green

2018 - Svend Ebbensgaard

Kildehenvisninger

Billeder fra Arkiv.dk – Herning

DIS Danmark

Danmarks Biavlerforenings 150 jubilæumshæfte

Danmarks statistik/priser

Frederiksborg Amts Biavlerforenings 100 år (hæfte)

Jyske byer og deres mænd bind IIII

Ledetråd i Biavl 1954

Tidsskrift for biavl

Indeks:

Advarsel mod saltfodring	20
Afgørelse i sprøjtesag	31
Allergi imod bistik	69
Anerkendelse af biavl	27
Begynderkurser	41
Bekæmpelse af myrer i bigården	14
Biavlerforeningens opstart	8
Bier og Bikuber -som motiv på mønter,	61
Bipest	15
Bisang	25
Bistader	32
Dronningeavl	54
En observation	29
Et slemt bistik	29
Forfatternes forord	5
Formand for Danmarks Biavlerforening	6
Formand i 25 år	50
Forord	5
Fortegnelse over formænd	77
Før vor tid	12
Giftsag	28
Grill-aftener	47
Honningbedømmelse	44
Hvem opfandt bevægelige tavler	13
Jeg har altid været bange for bier	57
Juleafslutning	53
Kildehenvisninger	78
Kubebinding	54
Kvinder og biavl	18
Landsskuet	46
Levende fuldskæg	76
Mad og honning	52
Midler mod sværmning i 1952	16
Oversigt over medlemstal for Ringkøbing Amtskreds	70
Oversigt over medlemstal Herning og Omegns Biavlerforening	71
Pigerne i Haven	58
Priser på materiel i 1927	72
Rengøringsdag	55

Røveri.....	31
Samarbejde med andre foreninger.....	46
Skolebigårde.....	41
Skolebørn på besøg.....	48
Spørgsmål og svar	26
Sølvnål.....	56
Udflugter.....	45
Udstillinger.....	48
Véd I, at jeres far er død?	21
Vejret.....	25
Vidste De.....	18